

A BEVÁNDORLÓ

MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PENTEKEN.

Szerkeszti: SINGER MIHÁLY.

MAI SZÁMUNK 5 CENT.

VI. Évfolyam. 79. szám.

NEW YORK, N. Y., PASSAIC, N. J., PITTSBURG, Pa., CHICAGO, Ill., PÉNTEK, 1909. OKTÓBER 1-én.

VI. Year. No. 79.

MODERN NÉPVÁNDORLÁS

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK FEJLŐDÉSE EGY ÉVSZÁZADBAN.

Most zajlott le New York városában a Hudson—Fulton-ünnepély, amely tanúságot tett arról, hogy a bevándoroltak szorgalma mivé fejlesztette ezt a szigetet, a melyet, Minuit Péter 300 év előtt huszonnégy dollárért megvett s amelyen a ma nap a Wall Streeten hétszáz dollárért adtak el egyetlen négyszögletet, ami egyetlen akernek az árát huszonötmillió dollárra teszi.

Háromszáz év előtt New York városa kietlen falu volt, a kolonisták az indiánusokkal üzérkedtek s az egy évi teljes kereskedelmi forgalom 27.125 hollandiai forintot tett ki. Ma közel ötmillió lakosa van ennek a városnak s az utolsó év kereskedelmi forgalma 1389 millió, 278 ezer, 851 dollárra rugott.

Ezt a hatalmas, mesébe illő fejlődést sem az indiánusok, sem a maroknyi kolonisták nem idézték elő, hanem megteremtették a bevándoroltak, akik idehozták munkakezdőiket és munkakedvüket és szülőházaiknak sokszázados tapasztalatait. Megteremtették azok a bevándoroltak, akiket halálból most lenéznek, akiknek jogait megsebotani akarják, akiket egy hitvány csoportja a képmutatóknak ki akar vetkőztetni a beléjük nevelt, bennük vérré vált szokásokból.

S amit a bevándoroltak megeselekedtek New York városával, ugyanazt az örvendés változást és fejlődést idézték elő az Egyesült Államok minden államában, minden városában, minden falujában. Most vittük kézhez a washingtoni kereskedelmi minisztériumnak a bevándorlásról összeállított statisztikáját. Ez a statisztika 1820-ig visszamenőleg foglalja a bevándorlással és elurálja nekünk, hogy a lefolyt 89 esztendőben huszonhatmillió, 852 ezer, 723 idegenszarmazás ember szállott itt partra.

Hogy ez a népvándorlás fejlesztette az Egyesült Államokat a világ egyik leghatalmasabb és feltétlenül leggazdagabb országává s hogy ez a népvándorlás tartja manap is üzemben a gyárakat, a bányákat és a kohókat, kézzelfoghatóan kiviláglik abból, hogy azok az egyes államok, ahova az idegenszarmazásuk eddig nem vitték el munkakedvüket, tapasztalataikat és intelligenciájukat, visszamaradtak kultúrában, iparban, kereskedelemben, sőt mezőgazdaságban is. A rabszolgatartó államok, amelyek a rabszolgák felszabadításával elvesztették az olcsó munkaerőt s ennek folytán elszegényedtek, legelőkeltebben illusztrálják, hogy a bevándoroltak munkakeze hiján boldogulni nem bírnak sem anyagilag, sem pedig a kultúra szempontjából. Parlagon heverő földeket, roskadozó házakat látunk ott és tétlenséget, mely szegénytelen életben áll a keleti és nyugati államok léhas tevékenységével.

Ezek oly tények, amelyeket letagadni nem lehet. S mégis szemet hunynak ezen tények előtt azok a szűkeblű és képmutató proféták, akik legújabbban ezzel a tannal: „Amerika az amerikaiak számára” — országos mozgalmat indítottak a bevándorlás természetellenes és szabadságellenes megakadályozására.

A tant: „Amerika az amerikaiak számára” — mi is magunkévá tesszük. Aki ennek az országnak előnyeit és áldásait élvezni, bőséges munkakalkalmait a maga javára kihasználni akarja, váljék amerikaivá szellemben és érzelmeiben. De éppen ennek lehetőségét akarják megszüntetni azok, akik egyrészt kínai fallal akarják körülvenni az országot, másrészt pedig majdnem le nem küzdhető nehézségeket gördítenek a már itt letelepedett

bevándorolt élé, amikor polgárjogot szeretni, amerikaivá válni akar.

Washington, Jefferson, Lincoln, Me Kinley és Roosevelt szellemét meghazudtolják, lábball tiporják azok, akik büszkén vallják magukat amerikaiaknak, de a valóságban inkább ezári zsoldosok, mint amerikai szabad polgárok. Most is keresztülvitték a jobb érzésű és jobb belátású elemek tiltakozása daczára, hogy munkabíró embereket továbbra is kizárjanak innen, ha munkaerejük mellett nem hoznak magukkal pénzt. És keresztülvitték azt is, hogy a honosítás körül a polgárjelöltek annyira zaklatják, hogy sokan inkább lemondanak a jogról, semhogy indokolatlan zaklatásoknak tegyék ki magukat.

A Hudson—Fulton-ünnepély során az idegenszarmazásnak megmutatták, fényesen bizonyították, hogy ők képezik ennek az országnak zömét, hogy gazdaságot, hatalmat, fényt ők kölcsönöztek ennek a fogadott hazájuknak. S amint ők képviselték a Hudson—Fulton-ünnepélyen New York városát, úgy képviselhetik, ha erősen akarják, a képmutatókkal szemben ennek az országnak szabadabb szellemét. S hogy erősen akarják, ez nekünk is érdekeink is parancsolja.

Singer Mihály.

Kossuth Bécsben.

Elnapolták a magyar országgyűlést!

A magyar politikai válságban az osztrák császár elérkezett régi receptjéhez: az országgyűlés visszatartásához. Kábel-távirat jelenti, hogy AZ ORSZÁGGYŰLÉST OKTÓBER 5-IG ELNAPOLTÁK. A másik kábeljelentés, hogy KOSSUTHOT MEGHÍVTÁK BÉCSBE AUDIENCIÁRA ÉS HOGY KOSSUTH A KORONA RENDELKEZÉSÉRE BOCSÁTOTTA MAGÁT.

E két tényből ismét csak azt láthatjuk, hogy Kossuth becsületes törekvéssel iparkodik BEKÉRT teremteni; azonban meg kell jegyeznünk a következőket: Kossuth láthatja, hogy a vélekedik menő osztrák gazsággal és merevséggel szemben ő is tehetetlen lesz, tehát csak féláldozza magát; másrészt pedig szivesebben látókn ilyen körülmények között Kossuthot újra az ellenzék padjain.

Thaly Kálmán.

Az öreg kurucz meghalt.

Egy világhírű tudósunk és dicső politikai hallhatóság magyar államférfiunk le-sújtó halálhírét hozta Budapestről egy kábel-berítés. Meghalt Thaly Kálmán és a magyar Gényusz egyik legemesebb rajongójának koporsója fölött zokog. Thaly Kálmán élete és munkássága fogalom-má vált a magyar lelkekben. Mint első sorban tudós ember, kora fiatalságától kezdve, bámulatos rajongással foglalkodott a Rákóczi-kultuszon. Pihentelen gyűjtötte az adatokat, belemélyedett a „nagy bujdosó” életének minden ismeretlen adataiba, szerető gondossággal tisztította meg szent emléket mindattól a sok szemnyitól, amelyet a gaz osztrák rágalom-ráként és mikor tiszta volt már e gigászi

nagy szabadsághősünk dicső történelmi alakja: akkor odaállította a nemzet elé és tollal, élészóval serkentette azt, hogy rója le a nagy fejedelm iránt kegyeletének és hálájának adóját. De nemesak ezt tette, hanem összeszedte a kurucz-idők gyönyörű költészetét és bübajos dalvirágait is és a fellendített kurucz-kultuszal valóssággal felidítette a magyar hazafias közszellemet, előkészítvén a nemzeti lélekben azt a fenséges megújulást, amely az 1905-iki nemzeti ellenállásban újra magasra lobogtatta a magyarság szabadságszeretétét és törhetetlen függetlenségi vágyát. Mint politikus, elejétől kezdve a függetlenségi pártban harezolt nagy és szent ideáljainkért. Élete alkonyán a Gondviselés megjutalmazta a nagy férfielkes munkálkodásainak legbecesebb sikerével. Hazavitték a Rákóczi-relikviákat! A Marmora-tenger susogó zugából ő emelte ki a szent hamvakat és megadatott neki, hogy az imádat szabad-sághős koporsóját ő vezesse végig a kormány és az egész nemzet földig omló hálás hódolata között, egy világraszóló nemzeti ünnep fényárányában: végső pihenőhelyére.

A kábelberítés a következő: 27-én, 71 éves korában, Thaly Kálmán, a hírneves történetbuvár és politikus: elhunyt. A függetlenségi párt díszelőkét gyászolja az elhunytban. Közéleti adatokról a következők: 1839 január 3-án született a Komárommegyei Csep községben. Eleinte Pesten tanárkodott, később osztálytanácsos lett a kereskedelmi minisztériumban. 1855-ben függetlenségi programmal képviselő lett és képviselőház alelnöke. A katonai és kulturális vitákban nagy szakképzettséggel vett mindenkor részt. Történetiről munkásságának oroszlánrésze a Thököly- és Rákóczi-kor nagyértékű kutatásaira esik. Alelnöke volt a történelmi társulatnak és szerkesztötte 1867—1875-ig a társulat hivatalos lapjának, a „Századok”-nak.

Véres vasárnap.

Testvéri enyeigések a császárvárosban.

A hírhedt Ausztriában nap-nap után magasabb fokra hág a németek és csehek egymással való, gyűlölettel izzó huzavonája. Természetesen ezekről a förtelmes botrányokról pontosan értesülést szerez az egész világ is és amíg eleinte bámulva esodálkoztak a népek, vajjon miként lehetséges az ilyen fejtegetjére állított állapot egy nagyhatalmi államban, most már egyszerűen kacagnak az aljas züllésnek eme boldog állapotán. Német és cseh örvöngve hemperegnek vad tülekedésükben, a jó öreg Nemezis pedig, lassan, de biztosan feni a kést, hogy a történelem legboldogabb esodáját, Ausztriát, az emberi jogok és szabadság eddig legveszettebb ellenségét, ezt a förtelmes százzpuu tevé, mint valamely elbrandosott kelevényt: felszúrja. A legújabb kábelberítések a következők: Bécsben a németek vasárnap népgyűléseket tartottak ama ezézzattal, hogy tiltakozzanak a cseh tulkapások ellen. A csehek azonban egy szál emberig talpra állottak, hogy megakadályozzák ezeket a gyűléseket. Örületes kavargadás, véres utcai csaták keletkeztek erre, melyekben a győzelmet a rendőrség döntötte el, amennyiben határozottan a csehek pártjára állott.

Az estig tartó vad esatákban számtalan súlyos sebesülés történt. Bécs pedig most elkecserevde méltatlankodik, mert a rendőrség majdnem mindig a csehek pártjára áll. Ausztriának tehát ez a legfrissebb vasárnapi botránykrónikája!

FALAKON KIVÜL

A MAGYAR POLITIKAI ÉLET AMERIKAI TÜKRE.

Egy tekintélyes és dicső politikai mult-tal bíró magyar újság, a magyar politika válságát boncolgatva, nagy fontoskodással írja a következőket:

A keresztény szocialisták álláspontja.

Az osztrák keresztény szocialisták vezető köréből a következő álláspontot körvonalozták a bécsi lapok: A 67-es alaptörvények csak 10 éves kiegyezést ismernek, ily 10 éves kiegyezési időszakok között tehát nem lehet a birodalom két államának egymásközi viszonyát változtatásnak alávetni. A vámközösségnek feltétele a bankközösség is, ez utóbbit nem szabad új engedményekkel megvásárolni. Wekerle ugyan ama állásponton van, hogy a bankközösséget 1917-ig fenn kell tartani. Azonban ő is nyilatkozatakat kíván, melyek a koronát 1917-re lekötnék és eddig az időpontig is a bankközösség fentartásának feltételül azt tüzi ki, hogy a készfizetések megkezdésére fix terminus állapítsák meg. Minden politikai laikus, nemesak Ausztriában, hanem Magyarországon is tisztában van azzal, hogy az osztrák parlament minden kormányt elűz, amíg a készfizetések megkezdéséig követelné. Újabb katonai követelésekről sem lehet semmi körülmények között szó. Nem képzelhető kormány, mely az osztrák reikarban képviselhetné azokat a követeléseket, amelyek most egyszerre felmerülnek. Ami a választói reformra vonatkozó újabb jelentéseket illeti, a pluralitásnak a kettős szavazatokra való szorítása csak a függetlenségi pártnak válnék javára. Legalább 250 mandátum ily módon a függetlenségi párt radikálisabb szárnyának válnék kizárólagos dominiumává! Bármily igaztalan és bármennyire vét is az 1906-iki paktum ellen a 3-as szavazati jog, mégis a pluralitásnak kettős szavazatokra való szorítása a közös érdekre még sokkal veszedelmesebb volna.

Regisztráltam teljes terjedelmében a közleményt, holott nyilvánvaló, hogy ostobaság az egész. Hogy mégis foglalkozom vele, azért teszem, hogy a dologból kiordított abszurdumra — fehéren a fekete — rámutathassak.

Hiszem, — instálom, — megáll a józan emberek esze az ilyesmire! Kik azok a „keresztény szocialisták”? És hol van az a várandós fehéresléd, aki kíváncsi ezeken az álláspontjára? — Mi közülük az osztrák keresztény szocialistáknak a magyar válságához? Mi közülük az elvitatlanul magyar örendelkezési jogot képező „önálló bankhoz”? Mi közülük a kizárólagosan magyar belügyet képező választói törvényhez?

Hát jól van, mi tudjuk szintén, hogy az osztrák keresztény szocialisták, akiknek Lueger magyarfaló polgármester a vezérük, egyszerűen: udvari párt. Tudjuk azt is, hogy mint ilyenek — fájdalom — óriási befolyást gyakorolnak a magyar politika eredményeire is. Értjük tehát azt is, ha tekintve emez aljas, gaz osztrák pondrók tolokodását, a magyar lapok megfigyelik a rugkapalásaikat. Azt azonban már sehogy sem értjük és nem fogjuk érteni, de nem is akarjuk megérteni soha, hogy a magyar sajtó, egyszerűen beléscsókják ebbe a galád állapotba és ezután mirnix dirnix, csakugy pletykálja el a magyar válság tárgyalásában az „osztrák álláspontot”, mint akár a Kossuth Ferenczét, vagy az Andrássy Gyulát.

Hóhó, kedves hazai bajtársaink, nem

oda Buda! A magyar sajtó szent kötelessége éppen az, hogy a folyvást meg-megújuló osztrák szennyáradattal szemben örökkön és örökké, pihentelenül és szüntelenül megvédjé, visszavesse, megtisztítsa a jog fehér kölpajzaira köpködött szennyet. Ez a támadó poloska-undorkodás évszázadok óta tart és fog tartani az időköz, míg mi győzünk, nekünk pedig győzünk kell! Am, ha mi a szüntelen rosszat bevesszük, ha mi hozzászoktatjuk kommentár nélkül a magyar olvasókö-zönséget, hogy az osztrák gazságot, bevett, utóbb elismert, magyar közjogi faktornak tekintse — akkor sohse fogunk győzni! Elhiszem, hogy már unalmas is folyton ellenjegyezni és milliómodszor ezáfolni a sok szédítő osztrák beestelenség, de hát a kötelesség, a toll harezosá-nak legszentebb kötelessége, nem lehet unalmas soha! Éppen ezért, ha a keresztény szocialistáknak akadna még ezután is beugatóda oda, ahol nekik kuss! és millió kuss! — akkor, ám tessék ezt is elpletykálni a többi között, de a pofon és a fartövön rugás az undok osztrák pondrónak, soha se maradjon ám a tollban!

Hübele Balázs — aki máskülömben igen derék, jóvaló ember volt — egy szép napon megbolondult. Fura gabalyodása esett szegény Balásznak. Olyasféle „banda-emberség” mozogdazott a nagy, lompos fejében, bele is bandzsult az istenadta. Az egyik szeme Bécs felé akadt, a másik meg „tülle”. Az egyik fülvél a keresztre könyökölt, a másikkal pedig a szépen és okosan haladó Időre; az egyik kezével önmagát tépte, rongyolta szegény öreg Balázs, a másikat pedig Bécs felé tartotta, ahonnan bele-bele eresztettek neki ezért a komédiáért valamit. Valahány porokijája volt, azokban ő külön-külön mindegyikben egy másik politikai pártot érzett, különösen ha az idő esőre fordulóban volt. Ettől bolondult meg szegény Hübele Balázs, mivelhogy keservesen úgy érezte, mintha feje, szeme, füle, keze, lába és a többi mind szétfutottak volna tőle. Ezért aztán Bécsből láncokat raktak az örege, esőorospakát tettek a fejére és negyedóránként ő felsége a császár „lovagias”-nak eszultta, miközben egy-egy kávéskanálkával a képére köpött. — Így szólt eddig Hübele Balázs életének az ő szomorúságos krónikája. Idáig úgy látszott, imigyen végleg le is futtak szegény öregek. Érezte, hogy széjjelmozgadozik, de érezte a láncot is; érezte, hogy „lovagias”, de azt is érezte, hogy képeköpi... nahát lassan-lassan szinte gyógyulásnak indult szegény Balázs.

De most! Most megint rosszabbra fordult neki! Nagy változás esett meg vele. Hogy, hogy nem, rájött Hübele Balázs, hogy a köldöke, az még szabad, az még nem kívánkozott semmiféle pártból. Most azután ezt is elmozdította és ezzel szegény Hübele Balázs totál megkerült.

Csak azt akarom még köztudomásra hozni, hogy — hála a magyarok istenének — rövid vajudás után, megszűletett a kétszázhuszonötmillió kilencszázszázkilencszázkilencvenkilenczedik magyar politikai párt: „A polgári középosztály-párt” is. Kolozsvárott látta meg a napvilágot és az építőiparosok vándorgyűlése tartotta keresztvirze.

Mert hát szegény Hübele Balázs is, leg-utoljára köldökön bökte magát!...

Arbócz.

NEMETH JANOS

V. CSASZARI ÉS KIRALYI KONZULI ÜGYVIVŐ, A LEGREGIBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB PÉNEKÜLDŐ ÉS HAJÓJEGY-ELÁRUSÍTÓ BANKER AMERIKÁBAN.

A HONFITÁRSÁK MINDEN NEVEN NEVEZENDŐ ÜGYEIBEN LELKIISMERETESN JAR EL ÉS ÉRTEK MINDENKI TELJES BIZALOMMAL CSAK HOZZA FORDULJON. ARJEGYJEGYKÉRT, BORITÁKOKÉRT, ÉRT, VALAMINT MINDEN FELVILAGOSÍTÁSBÉRT ELJON E CZÍMEN:

JOHN NEMETH, BANKER, 457 Washington St., New York, N. Y.

Roth Gyula főmenetrendező.

legátusok száma 134. Megjelent 128. Hatan ismeretlen okból elmaradtak.

A választások megtörténte után az elnök az ülést felfüggesztette mindaddig, míg a bizottságok munkáikkal és jelentéseikkel elkészülhetnek.

A konvenczió a sajtó a következőleg volt képviselve: Rácz-Rónay Károly az Amerikai Magyar Népszavától; Papp Ferenc az Szabadságtól; Réna Dezső a Népkarától; Ligeti Béla az Előretől; Kemény György a Dongótól; Kalassay Sándor, a Pittsburgi Híradó szerkesztője; Ligeti Imre, a Bevándorló segédszerkesztője.

Este, mint ezt már előző tudósításomban jeleztem, isteni tisztelet volt a helybeli ref. magyar templomban, ahol tiszt. Kalassay Sándor mondott imát, tiszt. Nádaszy Lajos pedig határos szentbeszédet. Másnap, kedden este főt. Grósz Ferenc perth amboyi plébános hívta meg ünnepi szent misére a delegátusokat a woodbridgei angol kath. templomba.

Második nap.

Kedden a konvenczió még csak a délutáni órákban folytatódott, még pedig a számvizsgáló-bizottság jelentésével. A bizottság a legnagyobb rendet konstataálta és Pazar Pál indítványára megadta a felmentvényt a főtisztikárnak. Indítványozta továbbá a charter-ügy rendezését anynyival inkább, mert Bakos főnök felvilágosítása szerint a charter csak Connecticut államra érvényes. — Baracs Henrik a charter-ügyre vonatkozólag az idevágó törvények beszerzését és ennek kapcsán azt javasolja, hogy minden államban külön charter szerzessék be. Ehhez Kuhn József, Bacskovszky Géza, Kaveczky Ferenc, Horváth József, Germanusz Emil, Klein Arnold és Dezső János szóltak hozzá, majd elhatározták, hogy a jelenlegi charter maradjon érvényben.

A nyomtatványok elkészítését hosszabb vita után Pazar indítványára a főtisztikarra bízta. Az indítványt, hogy a szövetségi irodában kisegítő munkást alkalmazzanak, a főgyűlés elvetette.

A számvizsgáló-bizottság a következő ajánlatokat tette, amelyek felett az alapszabályok tárgyalása alkalmával fognak dönteni:

1. Miután a betáblázási kölesönök kiadása sok zavarral jár és a vidéki tagok pedig nem részesülhetnek kölesönben, holott erre ők is jogot igényelnek, a jövőben kölesönök semminemű betáblázásra ne adassanak ki.

2. Tekintettel arra, hogy az 1908-ik évi számadások lezárásánál \$1840.86, s az 1909-iki lezárásokról \$1911.11 vettettek ki, de nem folyt be s így a Szövetkezet kész vagyonát terhelt összegként van feltüntetve a számadásokban. Eppen azért, hogy a jövőben ez elő ne forduljon, a kivételeket ezentul 5-ös és 10-es számokra egészítsék ki centekben s ez az összeg fedezze az ilyfajta hátralékokat, ha pedig az ezentul fizetett összegből marad akár-

mekkora összeg is, az a kör- és menház-alaphoz esatoltassék.

3. A Szövetkezet érdeke, hogy a halálesetek kifizetése záros határidőn belül történjék, ha azok még kivette és a főpénztárba befizetve nincsenek is. E célból bizonyos forgalmi tőke álljon a tisztikar rendelkezésére.

4. A segédtitkár fizetése, mivel a végzett munkával aránytalanul esekély, méltányosan emeltessék.

5. Az árvek pénzének elhelyezése és kivétele alkalmával a bizalmi férfiaknak költségeik vannak, s így a költségek fedezéséről gondoskodás történjék.

6. A taglétszám emelése érdekében egy utazól és tagosztályszervezői állás szerveztessék előre megállapítandó fizetéssel.

7. A legutóbbi konvenczió a tisztikar felhatalmazást nyert arra, hogy a jelenlegi szövetségi házat megfelelő módon alakítsa át s főleg tüzmentes helyiségről gondoskodjék az irattár részére. Mivel az ily átalakítás óriási pénzt emésztett volna fel, a tisztikar jónak látta az épület tervrajzának elkészítését, amelynek nyomán kárta képezte. Horváth szép szavakban emlékezett meg a Rákóczi-kor illusztris történetirőjáról, majd indítványozta, hogy a Szövetség konvencziója a nagy tudós és hazafi halála fölött érzett gyászának felállással jegezékönnyvi megörökítéssel adjon kifejezést, továbbá kábel útján menesszen Budapestre részvénytálcakozatot. Ez indítványt egyhangulag elfogadták, majd a Baracs Henrik és Horváth József által szövegezett következő kábelürgönyt menesztették Budapestre a Magyar Tudományos Akadémiához:

Harmadik nap.

A harmadik napon folytatott tárgyalások — amelyeknek részleteire még visszatérünk — kimagasló pontját Horváth Józsefnek Thaly Kálmán halálára vonatkozó indítványa képezte. Horváth szép szavakban emlékezett meg a Rákóczi-kor illusztris történetirőjáról, majd indítványozta, hogy a Szövetség konvencziója a nagy tudós és hazafi halála fölött érzett gyászának felállással jegezékönnyvi megörökítéssel adjon kifejezést, továbbá kábel útján menesszen Budapestre részvénytálcakozatot. Ez indítványt egyhangulag elfogadták, majd a Baracs Henrik és Horváth József által szövegezett következő kábelürgönyt menesztették Budapestre a Magyar Tudományos Akadémiához:

„Atérezve az óriási veszteséget, mely a nemzetet érte Thaly Kálmán halálával, részvétének ad kifejezést a Betegségélyző Egyletek Szövetkezetének Woodbridgen tanácskozó főgyűlésén az Amerika minden részéből egybegyűlt 127 delegátus. Bakos, elnök.”

A harmadik nap eseményeiből megemlítem még azt is, hogy délfelé megjelent a gyűlésteremben Hoffman dr., a new yorki főkonzulátus attaséja és engedelmet kért arra, hogy a tárgyalásokon részt vehessen s hogy az ebéd folyama alatt néhány szót intézhessen a delegátusokhoz. A konvenczió ezt megengedte s így Hoffman ur az ebéd folyamán azt a tanácsot adta a delegátusoknak, hogy a szövetségetek fentesség szélesebb alagra, hogy vegye kezébe a jogvédelem és a magyaroknak jó könyvekkel való ellátását is.

A főkonzulátusnak ez a váratlan érdeklődése mindenesetre öröndetes, de kilátászik a — lólab. Amit ugyanis az attasé

ur javasolt, az az Amerikai Magyar Szövetség dolga. Az Amerikai Magyar Szövetség most a bridgeporti szövetségétől várja megerősödését. Még pedig joggal és méltán. Nem-e ennek a hazafias céllal alakult Amerikai Magyar Szövetség megerősödésének akarja a new yorki főkonzulátus elejét venni?

Nagyon örülnék, ha esalódnám. De minden jól arra vall.

OKTÓBER 6. PITTSBURGBAN. A „Pittsburgi Magyar Önképzőkör” október 3-án, vasárnap este 7 órákor ünnepi meg a 13 aradi vértanú emlékét a Barkers Hallban (Second Ave. és Elizabeth St. sarkán), melyre a pittsburgi és vidéki magyarságot ezennel is meghívja a rendezőség. Belépti díj nincs.

OKTÓBER 6-IKA HOMESTEADON. A Homesteaden letelepedett hazafias magyarságunk évről-évre kegyeletesen szokta megünnepelni a magyar történelem ama gyászos, emlékü napját, melyen hazánk, nemzetünk nagyjai, vezérei közül egyszerre tizenhároman tették le életüket a hazáért való áldozat gyanánt. Ez idén is, mint eddig még minden esztendőben, a magyar református templomban, október 6-án, azaz szerdán este fél 8 órákor ünnepélyes és hazafias gyásztisztiszelet tartatik, melyen közre fog működni az egyház védnöksége alatt álló duquesnei dalárda is. A templom ez alkalommal gyászleplekkel lesz bevonva.

Bridgeporti hírek.

Közl: Rényi Jenő.

A M. K. I. KÖRE újból megmutatta, hogy hivatása magaslátán áll és hogy maga elé tüzött nemes céljának derekasan megfelelt; mert folyó hó 26-án megtartott megnyitó-estélye oly gyönyörűen és várokozson felüli módon sikerült, hogy az valóban nemcsak felejtéhetetlen lesz azok előtt, akik megjelentek, de maradandó emléket is hagyott lelkükben. Az estély 129-re volt hirdelve, de már 8 órákor kezdődött a vendégek jövelele és 129-kor pedig minden hely el volt foglalva olyannyira, hogy nagyon sokan kénytelenek voltak hazamenni, mert a körhelyiség egészen megtelt már akkorra a szép közönséggel — bár nem is igen volt hirdelve ez az estély. A szereplők pedig egytől-egyik és összesen is pompásan beváltak, mindenki megálta helyét és így nem is esoda, ha a nézőközönségnek valóban élvezetes estét rendeztek. Minden egyes szám után frentikus taps hangzott fel és a szereplők kénytelenek voltak a színpadon újból megjelenni csak azért, hogy a tapsvihar és éljenzés újból felhangozzék. Az estélyt Keckeméthy Béla, a kör buzgó tagja nyitotta meg szép beszéd kíséretében, a tagokat összetartásra, egymás iránti szeretetre intve. Ezután következett Éles István és Medve Imre gyönyörű hegedűjátéka, akik szebbnél-szebb és újabb magyar dalokat játszottak valóban mesterien, művésziessen. Szép sikert ért el Rényi Jenő is, aki Arany János: „Ráchel siralma” című költeményét szavalta el. Kasza Póli magyar dalokat énekelt, éneket nt. Harsányi István lelkész ur művészi zongorajátéka. Éles István, Medve Imre hegedűje kísérté. Ugy az ének; mint a kísérők oly kiváló, szép sikert értek el, hogy kénytelenek voltak a közönség kivánságára egy programon kívüli számot is előadni. — Nagy hatást keltett és valóban remek volt nt. Harsányi István ur felolvasása a „Vallás- és a szocializmusról”, amelylyel szerző szünni nem akaró éljenzést és tapsvihart aratott. Végül előadták Abrányi Emilnek „A végrehajtó” című egyfelvonásos vigjátékát, mely a közönséget oly zajos, derült kaczajra keltette, hogy bizony percekig tartott, míg a szereplők a közönség kaczajától szóhoz tudtak jutni. A szereplők közül ki kell emelnem Gaál Lajosné urnót, aki mint özv. Majorné a lehető legjobban alakított. Király Boriska k. a. — mint Majorné fogadott leánya: Birike — kifogástalanul szerepelt. Ladomérszky Jolán k. a. pedig mint Náni szakácsné valóban egész élethűen adta elő szerepét. De igen szépen értette át és játszotta a henevező Fehérvári Nándor köz- és váltóüggyvédet Bánay István ur, pompásan festett Lengyel István ur mint Csaby Gáspár bírósági végrehajtó és Madarász György ur is elég szép sikert ért el Szaday Lajos gyámoltalan filozopter személyében. Igen jól alakította Kerekes Lajos a siket Koppant Ferencet. A darabot Rényi Jenő — a Bevándorló képviselője — tanította be és rendezte is.

TÁNCZESTÉLY. Gotthif A., közszereletben álló táncztánár folyó hó 27-én este fényesen sikerült táncmulatságot rendezett tanítványainak, imerdeisek és látogatóinak tiszteletére azon alkalmából, hogy tánciskolája, melyből oly sok és híres tánczos került ki, 10-ik éve, hogy

WILLIAM S. SUSSMAN
INGATLAN-ELADÁS ÉS BIZTOSÍTÁS. K. LOSOMOK INGATLANOZRA.
45 Cedar Street, Telefon 4219 John.
NEW YORK.

Ha meg akar gyógyulni.
HASZNALJA A
Mersits-féle INJECTIN és a Mersits-féle SANCTIN-CSEPEK-et.
Ezen szerek biztosan és gyorsan gyógyítanak fájdalmas felyást, kínzó gyuladást; akár friss a baj, akár régi keleti, hatásuk gyors és oztos. — Az INJECTIN mint befecskendezendő szer lesz használva, a SANCTIN-cseppek mint vértisztító, a baj gyorsabb gyógyulását biztosítja. Egy üveg INJECTIN ára 80 cent. Postán 1 dollár. Hozzávaló finom fekete gummifecskendő 35 cent. Postán 40 cent. A SANCTIN-cseppek üvegeje 50 cent. Postán 60 cent. — NE HANYAGOLJA EL BAJÁT, hanem küldjön az alatti címre 2 dollárt papírpénzben, vagy money orderen és mi elküldünk önnek 1 üveg INJECTIN, 1 üveg SANCTIN-cseppet és egy legfinomabb fecskendőt, úgy hogy ott már nem fizet rá semmit se többet. A csomagon semmi felírás a címén kívül nem lesz. Teljes titoktartást biztosítunk. Ezen kettő szerek együdtől a Clevelandi Vörös Kereszt Első Magyar Gyógyszertárban (Red Cross Pharmacy) kaphatók és ha postán rendel, címezze a levelet egyszerűen magyarul így: „VOROS KERESZT” magyar gyógyszerár, 8901 Buckeye Road és 89-ik utca, Cleveland, O.
Írjon meg ma a most megjelent „HASZNOS TANÁCSADÓ” című könyvért. INGYEN KÜLDJÜK MEG. INGYEN KÜLDJÜK MEG.

ROSETT M. Bankházai
30 év óta fennállanak
FÜZLET: 197 STANTON STREET - NEW YORK
FIÓKÜZLETEK:
477 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
145 MONTGOMERY STREET, JERSEY CITY, N. J.
22 N. MAIN STREET, WILKESBARRE, Pa.
142 FEDERAL STREET, YOUNGSTOWN, O.
PÉNZKÜLDÉS, HAJÓJEGY, JOGÜZLET.

ROBERT LEWIN & CO.
14 Shmithfield St., PITTSBURG, PA.
Az Egyesült Államokban élő magyaroknak legnagyobb és legrégebb bevásárló helye borok és pálinkák számára.
Harminczéves fennállása óta
a legolcsóbb, legjobb és legtisztább italok mindig itt voltak kaphatók. A rak-tár, mely Pittsburgnak látványosága,
14 SHMITHFIELD STREET
alatt van. Magyarok, keressétek fel csak egyszer a megrendelésekkel a ROBERT LEWIN & CO. céget s meg fogtok győződni arról, hogy ott kisütőn fött valódi törkölyt és igazi hazai szilvörumot fogtok kapni.
.....Ötdolláron felüli rendelésnél az express-költség meg lesz térítve.....
A PÉNZ MONEY ORDEREN ELŐRE BEKÜLDENDŐ.

fennáll. A Cigliar Hall, ahol a mulatság folyt, zsufolással megtelt a szebbnél-szebb leányokkal és asszonyokkal, a fiatal emberek pedig meggyűlt a bajuk, mert a sok szép leány és asszony közül nehéz volt a választás. A megjelent asszonyok: Figlár Józsefné, Hadvigár Istvánné, Lengyel Gyuláné, Klein Albertné, Szekeres Pálné, Ulbrich Jánosné, Páll Lászlóné, Fleischer Adolfné, Weisz Samuné, stb. Leányok: Leskó Ilonka, Monzspört Erzsike, Lomitzer Elluska, Bölcsházy Mary és Annie, Kenyhart Mary, Lukács Róza, Hujber Teréz, Galambos Katicza, Laczkó Mary, Petrászi Erzsike, Tóth Ilonka, Ráskai Zsuzsika, Juhász Katalin, Reinitz Gizus, Islovits Tessie, Jakab Mariska, Lengyel Gizus és Rózi, Zsenyhei Rózi, Madarász Anna, Katona Teréz, Figlár Póli, Glück Etel, Stefurák Margit stb., akik derült hangulatban, zajos jókedvben mulattak s igazán alig vették észre, hogy elérkezett a záróra. A ruhatári teendőket Fleischer Adolf és neje látták el nagy körültekintéssel. Jegyszedő és elárusító: Weisz Samu volt.
CSALÁDI ÖRÖMÖK. Nt. Harsányi István lelkész ur 1. Kálnoki Lajos (Fehérgyarmat) és Nagy Mária gyermekét: Zsigmond névre keresztelte. Keresztzüllők voltak: Rákóczi Sándor és Horkai Erzsébet. — 2. Szombati István (Göncz) és Geri Zsófi leányát Ilona névre. Keresztzüllők voltak: Salamon János és Kertész Eszter. Nőjjenek nagyra a kicsinyek és legyének büszkeségei a szülőknek.
A BRIDGEPORTI RÁKÓCZI MAGYAR BETEGSÉGÉLYZŐ EGYLET október hó 4-én saját helyiségében saját alapja javára táncmulatságot rendez, mely tekintve az előkészületeket, remekül fog sikerülni. Szíves figyelmébe ajánljuk a betegségylyző egyletet a bridgeportiaknak és felkérjük őket arra, hogy ezen a mulatságon minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Felhív Gary városában lakó magyarokhoz.

MAGYAROK!

A közeli hetekben Gary-ben nagy változás lesz. Faluból városossá leszünk. Polgármestert és tisztikart választunk. Alkalmatok nyílik megszabadulni a mostani börtnyüző és lelketlen politikai vezérektől. Választhatok tisztességes, a magyarok ügyét felkaroló republikánus polgármestert és tisztikart. A republikánus párt jelöltje,

John A. Brennan,

derék ember, s arczképet itt adjuk.

Menjete el a gyülekekre, hallgassátok meg, mit mond és olvassátok a „Bevándorló” következő számait, amelyekben leleplezi a népnyzú és zsebrák-politikusok üzemleit.

Hazai dolgok.

Ez a nóta járja odahaza!

1. Azért nincsen kalapom, Se más ruhadarabom, Se vagyoni alapom, Mert verseny van Alagon.

2. Azért nincs fizetésem, Óráim, gyűrűm se, kérem, Azért nincsen epém sem, Mivel verseny van Bécsben.

Az Operaház szökevényei.

Alig köszöntött be az új évad, beköszöntött vele a zene szentelt magyar csarnokába egy kedves kis szenzáció is. Szeptember elsején, amikor minden tagnak vagy személyesen, vagy levélben jelentkeznie kellett szolgálatára az Operaháznál, ketten nem jelentek. Egy fiatal pár: Windt Margit, az ismert szépségű ballerina és férje: Horovitz Ede kurtis, aki az Operaház zenekarának tagja. Se elsején nem jelentek, se később. Még június végén eltávoztak Budapestre azzal, hogy utazni mennek, abban az Andrásy-uti házban, ahol laktak, kifizették a házbért novemberig, felmondták és — eladták a butorokat. Mind-ez csak most sül ki, amikor a szökevényektől egy aniksz-kártya érkezett — New Yorkból. Ebben megírják, hogy mind a ketten a Metropolitan Opera House-hoz szerződtek.

Olasz tudós Budapestben.

Budapest. Az olasz állami muzeumok és képtárak főigazgatója, dr. Adolfo Venturi, Rómából Budapestre érkezett s itt hosszabb időt fog tölteni gyűjteménye tanulmányozásával.

Kucep ödön.

Budapest. Meghalt egy aktív államtitkár, Kucep Ödön, a pénzügyminisztérium második államtitkára a halott s egészen váratlanul ragadta el minap délelőtt a halál az élek sorából. Az államtitkár, aki eszlájával Tahitófalu nyaralt, szívészélhűdés érte s nyomban meg is ölte a hatvanöt éves, egyébként teljesen egészséges öreg urat. Kucep negyvenegy évet töltött a pénzügyi tárca szolgálatában.

Nem lesz személye!

Arad. Aradon erősen készülnek a Kossuth-ünnepre. De a dolog sehogysé akar klappolni. Megirtuk, hogy a mult heten összeültek a szociálisták és kimondták, hogy ha azon az ünnepségen valaki politikáról mer beszélni, annak ezrek törkából dörik a fülebe az általános, titkos választójogot.

De most jön a másik affér. A kiheztelési kaland. Az aradi péksegédek bémelési mozgalmat indítottak és elhatározták, hogy ha követelésüket nem teljesítik, a Kossuth-szobor leleplezése napján sztrájkba lépnek. És a dologból lesz is valami, mert a mesterek elutasították a munkások követelését. — Szóval a kenyér parazitái innen is, onnan is, Budapestben és Aradon is: gazemberek.

A lövőpetrii eset áldozata.

Arad. Löffler Dénesné, Löffler Dénes aradi kereskedő huszonnégy éves felesége karbolsavat ivott és pár óra múlva meghalt. Löffler Dénesné idegbajos nő volt s az utóbbi napokban folytonosan a lövőpetrii mérgezési bűnügyről beszélt és ennek hatására alatt követte el az öngyilkosságát.

Szulkovszky hercegnő szanatóriumban. Arad. Aradról Budapestre szállították Szulkovszky Ida hercegnőt. Tagányi Sándor aradi ügyvéd elvált feleségét s bevitték a kékgolyó-utcai Schwartzerele szanatóriumba. Szulkovszky Ida hercegnő néhány esztendője vált el a férjétől s azóta anyjával élt. A hercegnő, akinek körülbelül huszonöt milliója van, állítólag beleszeretett egy magyar főhadnagyba s a családja minden ellenzése dacára feleségül akart hozzá menni. Különösen az anyja ellenzte ezt a házasságot s hogy ne sikerülhessen, gondnokság alá akarja helyeztetni s azért szállította be mint elnebetegét a Schwartzerele szanatóriumba. Az aradi törvényeszek ezért a hercegnő anyja kérésére már Budapestre küldte dr. Pozsgay István, dr. Werner Miksa és dr. Austereil lázoló törvényszéki orvosokat, hogy vizsgálják meg a hercegnő elmebeli állapotát.

Hajduböszörmény ünnepe.

Hajduböszörmény. A városi képviselő-testület megünnepelte háromszázados ünnepét annak, hogy Báthory Gábor fejedelem a Boesky által Nagykállóba telepített hajduknak adta Bözörményt Pród pusztával együtt esere és vegyes adományozás címén azért, mert a hajduk a kálói vár német őrségével nem tudtak megegyezni.

Vásárhelyi hír.

Hódmezővásárhely. A város törvényhatósága elhatározta, hogy a közgyűlés elé a Tisza partján nagy rakpart építésének tervét terjeszti.

Mátyássy százados hadbíró meggyógyult.

Kassa. Matyassy Zoltán százados hadbíró, aki ellen a pokolgép-merényletet elkövették, elhagyta a kassai helyőrségi kórházat. Matyassy századoson a robbanás nyomai alig látszanak.

Hajza a cigányok után.

Kassa. Három felvidéki vármegye, Abauj-, Borsod- és Heves vármegye esendőrsége üldöz egy cigány-rablóbandát. A körülbelül harmincz tagból álló cigányesapat Gyöngyösön és Gyöngyöspáton követett el nagy betöréseket, onnan az üldöző esendőrok elű a Bükk-hegységen át a borsodmegyei erdőségekbe vetették magukat, majd tovább szöktek Abaujmegye felé.

A cigarettázás halottja.

Kaposvár. Meghalt a minap Somogyi Marezell, a Gazdák Biztosító Szövetkezetének tisztviselője. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a mértéketlen cigarettázás miatt nikotinmérgezését kapott és ez okozta a halálát. Harmincznyolcz éves volt s neje, gróf Forgách Jenny-n kívül kis leánykaja gyászolja.

Uj városháza Karczagon.

Karczag. Szolnok vármegye törvényhatósági bizottsága jóváhagyta Karczag város képviselőtestületének azt a határozatát, hogy háromszáz ezer korona költséggel, a mostani ódon városháza helyén, a város szép parkjának közepén, új városházát építtet. Szébb helyen alig is van az országban városháza, mint amilyen lesz a karczagi új városháza.

Templomavatás.

Lovasberény. A fejmegyei Lovasberény községben szép ünnepség keretében avatták fel a ref. templomot. Az ünnepségen résztvett Antal Gábor ref. püspök is, aki a felavatást végezte.

Miskolci hír.

Miskolc. A vármegye törvényhatósági bizottsága kimondotta, hogy nem enged meg a szennyvíznek a Sajóba való lezetését.

A jeruzsálemi főrabbi Magyarországon.

Nagyimhály. Horovitz Jenő jeruzsálemi főrabbi Nagymihályra érkezett rokoni látogatására. Horovitz mint alsókubini rabbi kezdte lelkesi pályáját, majd amsterdami főrabbi lett, majd a jeruzsálemi főrabbi székébe került. Még mindig folyékonyan beszél magyarul és szeretettel beszél hazájáról.

Öngyilkos joghallgató.

Nyiregyháza. Kövér Kálmán joghallgató, Kövér Antal nyiregyházi földbírtokos, gőzmalomtulajdonos huszonhárom éves fia, szívenlőtte magát és meghalt. Tettének okát nem tudni.

Leszart ember.

Nyiregyháza. Mokaszkly Pál királytelki lakos berugott és ilyen állapotban a vasuti állomáson öt rendretasító Varga esendőri fegyverét megragadta. A esendőrik sauronyát kikapta Mokaszkly kezéből, miközben megsértette vele támadója kezefejét. Az ittas ember ezen felbőszült és torkon akarta ragadni a esendőrt, aki ennek következtében átszurta támadójának nyakát.

Elhamvadó község.

Privigye. A privigyei járáshoz tartozó Koos község szeptember 12-én kigyulladt és harmadrésze leégett. Ötven ház, 60—70 gazdasági épület, számos szarvasmarha és az összes termés esett a lángok martalékául. A kár több mint 200.000 korona.

Selmecz és Béalábánya város törvényhatósági bizottsága közgyűlésén elhatározta, hogy a városi elemi iskolák államosítását kéri a kormánytól.

A kivándorlás ellen.

Silberek. A bácsmegyei Silberek községben a postamester a szept. 1-én életbe léptetett kivándorlási törvény rendelkezése szerint éber figyelemmel kíséri a külföldről érkezett és munkások címére szóló leveleket. Ötven ilyen levélről értesítette a közigazgatási hatóságot, amely jelentést tett a szabadkai törvényszéknek. A törvényszék vizsgálóbírja a leveleket a címzeteknél elkobozta s megindította azok ellen a kivándorlási ügynökségek ellen az eljárást, akik a silberek gazdák címét megadták.

Apagyilkosság.

Szász-Encs. Parora Illés évek óta kinczója volt a családjának, s nemcsak az, hogy minden keresményét elkoreszmázta, a háza népét is örökösen szította, ütötte-verte. Szeptember hatodikán este Parora Illés részegen tért haza és feleségét bántalmazni kezdte, mire fia, János, kiszaladt az udvarra, felkapta az ott heverő baltát és visszatérve, apját több fejszeapással megölte.

A tiszaroffi adóhivatal.

Tiszaroff. A pénzügyi kormány elhatározta, hogy a tiszaroffi adóhivatalt átteszi Jászapátiba. Ez az intézkedés rendkívül érzékenyen érintette a tiszaroffiakat, akik a minap ebben az ügyben hatvan tagú küldöttségben felkeresték gróf Almásy Imre főispánt. A küldöttségben a vármegyei néptörvényes emberei vettek részt. Tiszaroff, Tiszabura, Abádszalók, Tiszabó és Fegyvernek községek egyesített kérvényét nyújtotta át a küldöttség szószólója a főispánnak és hangoztatta, hogy ha Tiszaroffról elviszik az adóhivatalt, akkor ez a községek pusztulását fogja maga után vonni.

A szekularizáció.

Szatmár. A város törvényhatósági bizottsága közgyűlésén, melyen Hajdu vármegyei néptörvényes a papi javak szekularizációja ügyében tett átiratát tárgyalták. Dr. Vajay Károly javasolta, hogy a jelen politikai viszonyok között érdemileg ne foglalkozzanak az ügygel. Mikor az ország politikája nyugodt hangra lesz, akkor tárgyalják ezt az ügyet liberális szellemben. A közgyűlés ezt a javaslatot egyhangulag elfogadta. A kulturpalota céljaira a 400.000 korona összegű költségvetésnek megfelelően a közgyűlés 60 százalékot ajánlott meg.

Halt! — egy kis dolgom van!

Szeged. Torontálszigeti Zsvikovich Pál eszázári és királyi százados, a szegedi huszárezred egyik legdalisabb, legszimpatikusabb tisztje föbelötte magát és nyomban meghalt. Az ezred Krassószövény vármegyében gyakorlatozott. Zsvikovich, aki a második osztály ötödik századának volt a parancsnoka, menetelés közben halt!-ot vezényelt a századának, amely éppen a Lugos közelében levő erdőben át haladt. Otthagytta a századot s az erdő sűrűje felé tartott. A következő perczben kétszer egymásután revolverdörrenés hangzott el. Mikor a megriadt tisztek és katonák rosszat sejtve odarohantak, ahol a kapitányt eltűnni látták, már csak a véres holttestre akadtak.

Zerkovics százados öngyilkossága nagy megdöbbenést keltett tisztársai között. Hogy miért követte el a végzetes tettet a fiatal, 35 éves katonatiszt, azt nem tudták bizonyosan megállapítani. Híre jár, hogy a szerencsétlen tiszt a manőver áldozata. Állítólag szolgálati okokból súlyos konfliktusa támadt egy felelősségével, kinek utasításait félreértette s e miatt az egész ezred elvesztette előnyös pozícióját, éppen a hadgyakorlat egyik döntő napján. Zsvikovichot rendkívül szerették Szegeden.

Öngyilkos urino.

Székesfehérvár. Ring Ferenc ügynök fiatal felesége bezárkózott a szobájába és szíven lötte magát. Azt hiszik, hogy tettet idegbaja miatt követte el.

Egy földbírtokos öngyilkossága.

Szegszárd. Haidekker Károly dunaszegtyörgyi földbírtokos a lakásán szíven lötte magát és azonnal meghalt. Megelőzően Pakson járt, ahonnan izgatottan tért haza. Tettének oka ismeretlen.

Hunkori lelet Magooson.

Szentcs. A mágoesi törvényhatósági ut építéséhez a Mágoesi-tér partjáról hordanak homokot. Munka közben néhány nappal ezelőtt fehér esontok kerültek ki az ásók alól, a esontok mellett pedig aranytálakra bukkantak. A sírból lehvándorlás korabeli hum férfi és leva esontváza került elő, ezenkívül több remekművű arany ptyke, esatt, lemez és szíjjég. Az összes tárgyakon művészies kidolgozású díszítmény van. A lelet gazdagságán felbuzdulva, tovább is folytatták az ásást, de eddig csak egy női sirt tártak fel, melyben egy szép fibulát találtak. Az arany tárgyakat Kandász János szentesi földműnkás találta, a lelet színelve Balog János földje. A Mágoes partvidékét már részben átkutatták. Érdekes, hogy Csallány Gábor évekkal ezelőtt, Attila sírjáról irt könyvében a donati ormkot Mágoes és Korogy területét jelölte meg, mint ahol véleménye szerint a hunok birodalmának székhelye volt. Csallány véleménye szerint itt volna keresendő a világerő hunkirály sokat kutatott sírja. Az ásatásokat legközelebb folytatni fogják.

Koporsójában megégett tetszhalott.

Szelistye. Borzalmas módon halt meg egy Avram Nue nevű öreg pástör. — Hosszas betegeskedése után olyan állapotba jutott, mintha már meghalt volna. A hozzátartozói koporsóba tették és égő gyertyákat állítottak melléje. Azután kőszülődni kezdtek a temetésre. A nyitott ablakon beáradt friss hegyi levegő később felébresztette az álomkórsgába merült pástört. Egyszerre felült a koporsóból, nagyot sóhajtott s azután odaszólt a rémülettől dermedten bámoló sírató asszonyokhoz: — Adjatok enni! Nagyon éhes vagyok! — A sírató asszonyok ekkor kiabálva és jajveszékelve suhantak ki a házból, amellyben Avram Nueon kívül nem maradt senki. Az öreg valahogyan feltá-

Kamatozó részvények. Utah arany és rézbánya

MAR MOST FIZET A RÉSZVÉNYESEK NEK TIZENKÉT SZAZALÉKOT

Aki részvényeket vesz,

MINDEN HÓNAP 15-ÉN MEGKAPJA JUTALÉKÁT. — EGY RÉSZVÉNY ÁRA EGY DOLLAR 13 CENT.

Aki most vett,

MAR SZEPTEMBER 15-ÉN SZAZALÉKBAN RÉSZESÜLT.

Vegyünk hamarosan, mielőtt a részvények ára emelkedik.

A UTAH ÁLLAMBELI ARANY- ÉS RÉZBANYATÁRSASÁG Utah állam leggazdagabb nemesfém-tartalmu bányáit bírja, szívesen küldünk mindenkinek tervrajzot a bányákról. A társaság nyolczszáz akeren felüli területet nevez a magának s a tervrajzból nemcsak a bányákat, de ezeknek kiaknázási módját is látni fogja. Megmutatja a tervrajz a főalagutat, mely az erek kettéjét átszeli, amelyekről Breckon mérnök azt mondja, hogy az egyike egymillió dolláron felüli fémét tartalmaz. A társaság ezt a fémét a lehető legnagyobb gyorsasággal az olvasztóba szállítja és a szállítási alkalmosságainál fogva tonnánként öt dollárt takarít meg.

Bebizonyíthatjuk

HOGY A RÉSZVÉNYEK JELENLEGI ÁRUKNÁL TÖBBET ÉRNEK, HOGY AZ OSZTALÉKOK NEMSORAKÁRA EMELEKEDNI FOGNAK S HOGY A RÉSZVÉNYEK ÁRA IS JÓVAL EMELEKEDNI FOG.

Aki részvényt vesz, feltétlenül megduplázza a pénzt.

IRJON MINDJÁRT RÉSZLETEKÉRT. IRHAT MAGYAR NYELVEN IS.

ÉZ A CZIM:

Edward E. Richards & Co.

44 Broad Street,

New York.

TELEFON: 3155—56 Broad.

MAGYAR OSZTÁLY VEZETŐJE: TENNER GYULA.

S. G. ROVNIANEK & CO.,

Amerikában a legnagyobb üzlet honi-és importált italok nagyban való elárulására.

Minden egyes megrendelésnél, ha a megrendelt italok ára legalább 10 dollár tesz ki, a szállítási költséget mi fizetjük.

PALINÉK GALLONOKRA.

Jó fehér palinka	\$2.00,	2.50,	3.00
Jó vörös palinka	\$2.00,	2.50,	3.00
Legjobb gabonapalinka	\$2.00,	2.50,	3.00
Jamaikai rum	\$2.00,	2.50,	3.00
Köménymagos	\$1.50,	2.00,	2.50
Anisz	\$1.50,	2.00,	2.50
Tiszta spiritusz	\$2.50,	3.00,	3.50

AMERIKAI BORO K GALLONJA.

Ohioi vörös	\$1.00
Ohioi fehér édes	\$1.25
Kaliforniai régi savanyu	\$1.50
Kaliforniai muskátlyos	\$1.50
Kaliforniai tokaji	\$1.75
Kaliforniai 5 éves Port bor	\$2.00
Kaliforniai Sherry bor	\$2.00
Kaliforniai burgundi vörös	\$1.50

Az italokért járó pénz postautalvány: nyal vagy regisztrált levelemben mindig előre küldendő.

AKI CSAK MEGKÖSTÖLTA A MITISZTA BORAINKAT ÉS PALINKAINKAT, AZ SOHASEM BANTA MEG ES MINDIG LEGJÓBBAN ÉS PONTOSAN KI VOLT SZOLGÁLVÁ. Tegye egy próbarendelést és nem fogja megbánni soha. A leveleket így címezze:

S. G. ROVNIANEK & CO., 318 THIRD AVE PITTSBURG PA.

SZABADALMAKAT

kieszközöl bel- és külföldön s azok eladását és értékesítését közvetíti

HERZOG ZSIGMOND

az Egyesült Államok szabadalmi hivatalában bejegyzett szabadalmi ügyvivő és a budapesti kir. ügyvétenél végzett okleveles mérnök 119 NASSAU STREET, NEW YORK. Este 43 vasárnap 955 Second Ave.

\$25,000.00 ÁLLAMI BIZTOSÍTÉK.

Joseph Major Myers

penzalkuló iródt. Főhízet: PHILLIPSBURG, N. J. Főhízet: ALFA, N. J.

Az összes hajóvalnak törvényes képviselője. Pénzküldés az ó-házakba; a leltárakban és legelőcsobban számlák. Mindenféle hazai peres ügyeket, valamint konzuli hitelesítések, elvég-űveket. Egyedüli közjegyző Phillipsburg és kör-űzek. Együttműködés minden ügyben ingyenes felvilágosítást kapnak.

Károly, volt szatmármegeyi főszolgabíró és nyug. 1848—49-iki honvédkapitány Buziásfűrdön szept. 9-én meghalt. — Horváth Lajos evangélikus lelkész és budapesti vallásantár nagy részvétellel tették el. — Heissler Géza, Nagyláng nagyközség főjegyzője, szept. 10-én, hosszas szenvedés után elhunyt. — Nagy Sándor volt 48-as honvéd, ki a Boesky- csapatban küzdött, Nyiregyháza 82 éves korában elhunyt. — Jablonsky János építőlakatos-mester, Budapestben elhunyt hetvenéves korában.

Egyveleg.

Ös Csanád püspöke és a Kossuth-szobor. — Kard, vagy sonkavágó kés? — A lengyelekről. — Ir-ir-sir.

Dr. gróf Apponyi Albert.

A budapesti tudományegyetem orvosi fakultásának tanári kara elhatározta, hogy Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi minisztert az összes orvostudományok tiszteletbeli doktorává avatja fel. A miniszter a rendkívüli kiüntetésre a Budapestben tartott nemzetközi orvosi kongresszus iránt tanúsított nagy előzékenységgel szolgálta alkalmat. Apponyinak különben ez már a második tiszteletbeli doktorsága: 1896-ban a kolozsvári egyetem avatta föl az állami tudományok tiszteletbeli doktorává.

Kiesény, árva, boldogtalan nemzet vagyunk. Egy eszepecke a népek mérhetetlen oceaánjában és mégis voltak nagyjaink, akik felemelkedtek a csupecskéből az öt világrészt horizontjára, ott ragyogtak mint napok és onnan sugározták le a magyar Géníusz dioségét. A nemzetnek ezekkel a nagyokkal összeforrt hálás kegyelme: egy az életrejelével. Az ő összeforrtáruk velünk, ez volt az a titokzatos gízási erő, mely megtartott minket, a csupecskéket, a földrengető vészidőkben, amikor oceaánokat nyelt magába az örök nagy sár: a föld. — Le tehát a törpe választfalakkal, melyeket hangyák turmák az örökös lábanyomaira! Némuljon el minden gánes, mikor magyar lelkünknek bűn lenne feledni a hálát.

Dr. Apponyi Albert gróf itt is járt, itt is a hódotat babérait aratta az ő hatalmas, nagy egyénisége és azok reánk hullottak vissza és reánk hazulról először hullott akkor hazai áldás.

Az amerikai magyarság egy szívvél és egy lélekkel kiáltja dr. Apponyi Albert gróf felé, magyar lelke büszkeségében, hálás üdvözlét!

Pap János, az aradi oláh püspök elmege a Kossuth-szobor leplezésére — ellenben az ő Csanád püspöke, — sajnálatára — egyéb dologgal lézen a napon elfoglalva. — Szent Gergely ülte meg annak idején először az a püspöki trónt. — Azt hiszem tehát, hogy ha majd utódjával valamikor személyes találkozására lézen a menyek országában, ez a szent, ez az igazi püspök, keményen ki fogja oktatni diestelen utódát, hogy: az Isten annyi nyomorult, koszos földi férge közé, a saját gyönyörűségére — és nem minden szökőében! — szokta leküldözgetni a Kossuth Lajosokat. Illett volna tehát, hogy Csanád püspöke ez egyszer félretette volna egyéb dolgait és legalább is hasravágtatna magát az előtt az oláh előtt, mely előtt Csanád nemzete a magyarok Istenéhez imádkozik az emlékeztetnek és kegyeletnek ama fenséges, szent ünnepe!

A német császár úgy látszik berugott a esehországi manővertől. Hivatalos lapjában az osztrák-német szövetséget nem átalotta kardnak nevezni, amelyet perze legizolt huszárak vérevel élesítettek ismét, a lezajlott nagygyakorlaton. — A magyar nemzet gondol erre valamit. Azt gondolja, hogy ő most bolond, de lehet egyszer még okos is és ha akkor Vilmost eserbennagyná a jobbik esze, igen könnyen sonkavágó bieska lehet még abból a fene-híres „kardból“.

A Budapestben lezajlott XVI. nemzetközi orvostudományi kongresszusnak most váratlan utóhangja támad: a lengyelek panaszkodnak, hogy rajtuk méltatlanság esett. Tudvalevő, hogy a kongresszust megelőzően a szlávok körében milyen féktelen izgatás folyt, hogy a budapesti tanácskozást bojkottálják, az izgatás ellenére is azonban a lengyel orvosgyűlés elhatározta, hogy képviseltetik magukat a kongresszuson. Összesen hetvenkét küldöttük jelent meg és a lengyelek éppen azt panaszolják, hogy az ő küldötteiket a kongresszus vezetősége részéről sérelem érte, mert a vezetőség megtagadta tőlük azokat az előnyöket és tisztességeket, amelyek az önálló nemzetek képviselőinek jutottak.

Ezzel ismét bebizonyosodott, hogy a „szegény embert még az ág is huzzar“. Ki merné kétségbevonni, hogy a magyar nemzet, a világon páratlan szeretettel és részvétellel érez a dios és nemes lengyel nemzet iránt! Amióta a szent korona sugárzott Nagy Lajos fejéről az akkor még hatalmas lengyel nemzetre, lélekben egyik voltunk mi velük mindenha! Balcsapásainkban velük zokogtuk az öröksépiramót: „Busul a lengyel!... De ami a kongresszuson történt, azt nem a magya-

rok eselekedték. Azt ők és gaz ellenségeik eselekedték akkor, amikor szívetsajgató történeti gyásznapokon, véres esataterükben, önmagában feldulva és megbénítva: megtört a zsarnok öklök alatt a büszke lengyel sas. Három darabba szakították a dios lengyel nemzetet, orosz-porosz-osztrák vérekek marczangolták széjjel és — még ma is így van! A magyarok erről nem tehetnek, ők átkozták ezt a sorsot lelkükből, de meg nem változtathatják. A magyarok maguk is ehhez közelfekvő átok sulya alatt nyögnek és maguk is erőt gyűjtenek ennek megtörésére; legalább is addig, igaz szeretetnél nem várhatnak a mi szeretett lengyel testvéreink egyebet tőlünk.

Bizony ma már magyar irka-firkász is annyi van, hogy egymástól vadásszák az irnivalókat. Viszont a természet bölesen elrendezte azt, hogy akit megilletett a toll alkotó erejével, annak a bibliai olajos korszába pakolta bele a vágott dohánnyát. Született rá, hát ir és mindig újat ir, a sűrű ir. Az ember, a test kiég, de a toll fényes és szűz marad, biztosan jár a maga jelölte egyenes uton, amelyet a jóérzés és észszerűség közekeivel követzést ki, hiszen csak ez lehet igaz, érdekes, eredeti és új. Így történt azután meg, hogy megosztotnak a toll mesteremberei az irnivalókon és irnak egyről akár százan is, mind valahányan igazat, érdekeset, eredetit és újat.

Nincs számandóbb egyéni tragédia azonban a talmi irónál, az ónesalt irónál, testével együtt kiégett irónál!

Ilyen lassan elsorvadó szellemi erő, kínos végjelenteiben van alkalmunk most odahaza az újságolvasóknak gyönyörködniök. Elfogyott, — mert soha volt szegénynek, — az a bizonyos olajis korszaka. Irnia kell, — hiszen éppen ez a borzasztó — ir tehát szegény, ir, de erre nimesen ir, ettől az ember sár és lába alatt megnyílik a sár. Szerenesétlen „magyar iró!“ aki a legszennesebb szalmaszálakhoz folyamodott már és Andrassy Gyula gróf ellen fellázad, mert elismerni merete a nemzetalkotó magyar paraszt éremjét, akikben pedig ő, szegény, nem lát egyebet, mint „rosszul táplált földmivészeket“. És résztvünk érdemlő balsajttól, aki kirjában az osztrák, a bécsi kultúrát, a Schmitzler-féle halvaszületett virsli eszprít szomjuhozza a magyar főváros színházába.

Hol van az az irói nyugdíjintézet? Teljesítse hivatását! Embertelenség ebben a rémes vonaglásban gyönyörködni. —ár.

Magyarországi törvénycsarnok.

Róth Albertet felmentették! — A tömegpör vége. — Halál az árulókra! — Kegyelem.

Besnyő és a bitoros!

(Budapesti história.)

Ott kezdődik a dolog, hogy Schlauch Lőrincz néhai nagyváradi püspök és bitorosok a többi közt drága festményeket hagyott örökségül Hoffmann Henrikére, aki Budapesten a Szondy-utca 100. száma alatt lakik. A főpásztor tudniillik jóteknony rokona volt a budapesti uriaszszonyoknak. Hoffmanné nemrég tul akart adni az egyik festményen s ezért felkereste Besnyő képerkeskedőt, akivel meg egyezett, hogy kirakatba teszi a képet és eladás esetén 5 százalékat kap. Nemsokára egy elegáns hölgy állított be a Hoffmannék lakására s a következőket mondotta:

— Besnyő képarustól jövök. Megtettszett az a Schlauch-féle kép s szeretném megvásárolni, de drága.

— Sajnálom.

— Nézze, nagyságos asszonyom, én háromszáz koronát adnék érte, de minék hízlálná azt a falánk képboltost? Azért jöttem direkt ide.

Hoffmanné aztán felkereste Besnyőt s szóvátette az új ajánlatot, mire Besnyő így válaszolt:

— Tessék csak oadaáni. Annit se ér az a kép.

Igy a vásár nyelbeütődött. Az elegáns hölgy lefizette a háromszáz koronát s elvitte a képet. Nagy volt aztán, pár nappal később, a Hoffmannék meglepetése, amikor véletlenül elhaladtak a Besnyő-féle üzlet előtt a képiüket ott viszontlátta ezzel a felirással:

Festmény

Slauch bitorosok hagyatékából.

Ára: 4000 korona.

Hoffmanné gyanut fogott s a család egyik férfitagja, akit Besnyő nem ismert, beállított a boltba. — Ezer koronát adnék rögtön, — mondotta — a Schlauch-féle képért.

— Szó se lehet róla, — felelt büszkén a váci-utcai besenyő, — a kép valószínűságas raritás, sokkal többet is ér, csak most egy kis nyári gólesz-ben vagyok, azért adom olyan olcsón.

Nem is tudtak megegyezni. A rokon azonban csak arról akart kétségtelenül meggyőződni, hogy tényleg az ő képiük volt-e az s ebben nem esalódott, mire természetesen feljelentette csalásért a váci-utcai „besenyőt“. A vizsgálat pedig kiderítette, hogy az a bizonyos vásárló hölgy a váci-utcai „besnyő“ tulajdon felesége volt és hogy máskor is dolgozott már ugy a váci-utcai „besnyő“-familia, nemesak ebben az esetben.

Napokon át folyt kínos és roppant érdekes tárgyalás után, Róth Albert lövböpetri-földbírtokost — akinek ügyéről mindvégig beszámoltunk — végre az esküdtszék felmentette. A tárgyalás vége felé sajátos, megdöbbentő és botrányos volt az orvosszakértők tudományos tülekedése. Mégis csak dicsőség, hogy olyan orvosi vélemények befolyásolhassák egy ember sorsát, amelyek homlokegyenest ellenkeznek egymással. A nyiregyházi két törvényszéki orvos karbolsavmérgezést konstatait. Erre alapult az iszonyatos vád, mely egy kifogástalan uriembert hónapok óta a leggyötrelmebb börtönre juttatott. Most pedig előállt ennek a két „tudomnak“ az egykori tanárak, Minnich Károly egyetemi tanár és szemükbe vágta, hogy egyszerűen lehetlenséget állítottak. — Az ügyész kérdése az volt az esküdtsekhez, hogy bünösnek találják-e Róth Albertet abban a vádban, hogy feleségét megmérgezte? Az esküdtszék a feltett kérdésre nem-mel felelt, mi-ért a törvényt alkalmazó bíróság ennek alapján Róth Albertet felmentette a vád alól és azonnali szabadlábra helyezését rendelte el, mely ítéletben az ügyész is megnyugodott. Az esküdték és bíróság ítéletét a hallgatóság hosszasan megjelentezte.

Ismételen referáltunk a budapesti tüntető szocialisták és a rendőrség között folyt nagyarányu tömegperről. A budapesti büntető törvényszéken kihirdették az ítéletet a tavalyi véres tüntetés doláiban. A törvényszék a vádlottak nagy részét hatóság ellen való erőszak büntetésében bünösnek találta s 6—10 hónapi börtönre ítélte. Súlyosító körülményt látott a bíróság abban, hogy a vádlottak fegyvert használtak a tüntetésnél, enyhítő körülményt pedig abban, hogy a felelősség alól kibújt értelmi szerzők hatása alatt eselekedtek.

A zágábi világhírű hazaárulási per eljutott végkifejződésének első nagy szenzációjához. Beszámoltunk az ügyész vádbeszédének első részéről. Az ügyész beszéde végén felkérte a bírakat, hogy ítéljenek a törvény értelmében és semmitféle elnézést ne gyakoroljanak. Általános igazalom közepette Pribiesevics Ádám, Pribiesevics Valér, Orsesanin Joco, Bekies Petro és ifj. Zsifkovics Samo vádlottakra, mint a hazaáruló propaganda közvetlen vezetőire, a büntető törvénykönyv 59. szakasza értelmében és a 13. szakaszára való tekintettel kötelhalált, a többi vádlottakra pedig a büntető törvénykönyv 59. szakasza értelmében tíz-husz évig terjedő súlyos börtönbüntetést indítványozott.

1907. november havában véres zendülés volt Rózsahegyén, amelynek híre akkoriban bejárta az egész országot és kínos fel-tűntést keltett. A zendülés oka ama templomfelszentelés körül forgott, amely templomot Hlinka András kezdeményezésére építettek a csernovaiak. Ezt megelőzőleg a rózsahegy királyi törvényszék Hlinka András nemzetiségi izgatásért kétévi államfogházra ítélte, mire Hlinka, mielőtt bevonult volna a szegedi államfogházba, nővére, Fulla Györgynével együtt bujtogatták a csernovai népet, hogy az új templomot csak vele, Hlinka Andrásal engedjék beszenteltetni. Párvy Sándor szepesi püspök, aki Hlinka izgatásairól mísem tudott, mikor a templomfelszentelés ideje elérkezett, utasította Fischer rózsahegy adminisztrátort, hogy szentelje fel a csernovai templomot. Ek-kor történt a rémes vérengzéssel egybe-kötött csernovai zendülés.

A bíróság a csernovaiak közül hatóság és magánosok ellen elkövetett erőszak miatt negyvenegy zendültöt elítélt. A negyvenegy elítéltnak augusztus 1-én kellett volna büntetését megkezdenie. Párvy Sándor szepesi püspök azonban Günther Antal igazságügyminiszterhez a csernovai elítéltek érdekében kegyelmi kérévnyt nyújtott be s az igazságügyminiszter a felségfolyamodványt pártolón terjesz-

LILIAM CREMET ES SZAPPANT RÓTH SAMUEL-félet 125 AVE. A, Cor. 8th Street, NEW YORK CITY.

MONOPOL KAVÉHÁZ RÓTH PÉTER Mer. NEW YORK, 145 MASODIK AVE., A KIENCENZEDIK UTCZA SARKÁN. Kitünő ételek és italok. A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALALKOZASI HELYE.

Magyar gyógyintézet Pittsburgban. DR. REGAN EUROPA MEDICAL CO., 720 PENN AVENUE, PITTSBURG, Pa.

tette a király elé, mire a király mind a negyvenegy elítéltnak megkegyelmezett, amit Günther Antal igazságügyminiszter táviratilag közölt Párvy Sándor szepesi püspökkel.

Magyar Lloyd. A kivándorlók hazatelepítése. — Drágul a pénz! — Az aradi Hitelbank sorsa. — 200 milliót vállalkozás. — Az eperjesi villamos vasut.

Ezt olvassuk hazulról: „A valkányi és torontálszentgyörgyi határban két birtok van kijelölve arra a célra, hogy az Amerikában megcsalódott és hazavágyó magyarok itt találjanak új otthonot. Rendszeres hazatelepítési akciózról van szó, mert igen nagy száma van azoknak, akik az új hazából hazavágyanak és földet óhajtanának kedvező feltételek mellett szerezni. A Magyar Gazdaszövetség ezt az akciózt buzgalommal támogatja.“

Drágul a pénz! Természetesen nem arról van szó, hogy az Osztrák-Magyar Banknál drága a pénz, mert a mi jegybankunk már estzedők óta csakis drága pénzzel dolgozik, hanem arról van szó, hogy a német birodalmi bank is megdrágítja a pénz árát. Hír szerint a német birodalmi bank vezetősége azzal a gondolattal foglalkozik, hogy legközelebbi ülésén felemeli a kamatlatát 3 1/2 százalékról 4 százalékra.

Két-három hónap előtt az Aradi Hitelbankról kiderült, hogy nem tartozik az ország legszolidabb és legvagyonosabb pénzintézetei közé. Ennek a ténynek a kikerülése természetesen súlyos anyagi következményekkel, vagyis veszteségekkel járt az intézetre néve. Ennek a veszteségnek az árát most a szegény részvényesek adják meg, akik nemesak hogy kénytelenek tűrni, hanem kénytelenek megszavazni arszvénytőke leszállítását. Ez a tőkeleszállítás mindössze 90.000 koronát tesz ki, de jelentékenynek mondható akkor, ha figyelembe vesszük, hogy az intézet részvénytőkje összesen 100.000 korona.

Állítólag egy berlini pénzesoport Budapestén egy nagy építörészvénytársaságot szándékozik alapítani, hogy Budapestén és a nagyobb vidéki városokban, a meglévő üres telkeken nagy bérpalotákat építsen. A vállalkozás 200 millió márká tőkével indulna meg.

Leérkezett Eperjesre a kereskedelmi miniszter rendelete, melylyel az Eperjes város, Tótsóvár, Németsóvár és Sóbánya közeli községek között tervezett villamos vasut kiépítését engedélyezi. A koncepcziót a budapesti Ganz-féle részvénytársaság kapta meg. Az új vasut személyes és áruszállításra lesz berendezve.

Indiana Trust & Savings Bank

MAGYAR TESTVÉREK! Ha megtakarított pénzeiteket, melyet keveses munka árán szerettek, biztos helyen megőrzés céljából elhelyezni óhajtatok, küldjétek el a fenti címre. A bank elfogad betéteket és a nála elhelyezett pénzért 3 százaléki kamatot fizet. S a TELJES ÖSSZEG minden időben felmondás nélkül kivethető.

BEVÁLT, VESZ ÉS ELAD külföldi pénzeket a legkisebb százalék mellett. KÖZLEGYZŐI OSZTALY elkészít körvényeket, meghatalmazásokat, adás-vevői szerződéseket és konzultációs hitelesítési oket.

HAJÓJEGYEK eladása a leggyorsabb és legbiztosabb hajókra. PÉNZKÜLDÉS az ó-hazába a legbiztosabb és a leggyorsabb módon.

AKI HAZAT akar építeni INDIANA HARBOR körül, annak a bank ad pénzt a felépítésre, TELKEK MAGANAL A BANK-NÁL OLCÓSÁRON VÁSÁROLHATÓK.

BARMÍ FELVILAGOSÍTÁSÉRT forduljanak MAGYAR NYELVEN erre a címre: INDIANA TRUST & SAVINGS BANK 3338 Mich Ave. Indiana Harbor, Ind.

KLEIN JAKAB Legrégebbi és legmegbízhatóbb magyar bankár, közlegyző és hajólegyző, bankár, pénzügyés és hajólegyző, Amerikában. A PENNSYLVANIA VÁSÁRUT FÜGYNYÖKE. Egszédült tulajdonosa a Magyar Amerika Hiteltársaságnak. Alapító és főbőség \$175.000. Fióktelek: HOMESTEAD, Pa. DUQUESNE, Pa. Magyar jogügyeket pontosan és lelkiismeretesen lebonyolít. Forduljanak hozzá bizalommal. Címze: Jacob Klein, banker, 1340 PENN AVE., PITTSBURG, Pa. 207 SIXTH AVE., HOMESTEAD, Pa. 16 N. DUQUESNE AVE., DUQUESNE, Pa.

Péntek, október 1. A CSAJ Irta: Eudeli (M) Katasztróf. Az idősebb kifejjéssel b lenseg koráé kekenek. — Mióta katasztrófa nézni, a faló eladták, allig mondhatója, már el és z azt a retten Tóni vitt el én nem mer mindenütt is mi. Hiszi ő három hóna A két fiu kendő nélkül esozogtak, rökvgásból zós vonását kerülő diák katonákat f. — Az fáj hogy minke tek. Sokka azon, hogy lett külden is vállalta, ketten felk. — Itt a Annyi id jön és fell ajkairól, k arezáról. — Mama kiáltották. — Az ap tok... Huzagsá nehogy g véhez esap váratlan j jes, melye hasztotta a a levélről, azt is, hog árva szára, fakadni és hát néma len se volt azt felette — Mikor tabb volt. főlünk s A szegé jét, hogy szegett g — De h mama? — szinte sziz. — Az any felt fejét választott, ben vagy családfót — Hoz magzatait Aztán kikerülen vettépo, mely hall ságot, só — Jave bánt el — Ezt dörmögte berke. — kezem, a színe-jav és a kis dett fel, dolgát t pasztalat ostrom a város gy járat meg egész ha néhány hogy m keresked es embe erről a kétszini esim len velem a állantit róla gy mása a nek és nea-fo — Az sőhajtó Aztán jenek f be néz Miko

A CSALÁD TÁMASZA.

Regény.

Írta: DAUDET ALFONZ.

Eudeline Raymond ifjúsága.

(Második folytatás.)

Katasztróáknak?

Az idősebbik fiu azzal a koráven arez-kifejzéssel beszélt, melyet a szerencsétlenség korárettsége kölcsönöz a gyermekeknek.

Mióta én elutazott, Izoard bácsi, sok katasztrófa ért bennünket. Tessék körülnézni, a falórát meg a függönyöket mind eladták, alig van butorunk. Isten a megmondhatója, hogy mi mindent adtunk már el és zálogosítottunk el, csak hogy azt a rettenetes részlet megfizethessük. Tóni vitt el mindent a zálogházba, mert én nem mertem és a papát meg a mamát mindenütt ismerik. De még ez mind semmi. Hisz én azt, Izoard bácsi, hogy már három hónapja nem járunk iskolába?

A két fia, amint így melleny és nyakendő nélkül, papucsba bujtatott lábbal esőzöttak körötte, tényleg a rendes kekvágásból kizökkent henylők ama közös vonását tüntette fel, mely az iskolátkerülő diákokat és szolgálatot mulasztó katonákat jellemzi.

Az fájt szegény papának legjobban, hogy minket az internátusból kirekesztettek. Sokkal jobban busult rajta, mint azon, hogy a kis Dinát Cherbourgba kellett küldeni a keresztanyjához, aki őt el is vállalta. Ekkor aztán hirtelen mindketten felkiáltottak:

—Itt a mama!

Annyi időt se engedtek neki, hogy leüljön és felhajtja a fátolt lázolt remegő ajkairól, könyvtől bibortoltos, halovány arcáról.

—Mama, hol hagyta a papát? —kiáltották mind a ketten egyhangulag. —Az apátok, gyermekeim... az apátok...

Hazugsággal akarta őket ámitgatni, nehogy gyermekszívüket elviselhetlenül nehéz esapással sújtsa hirtelen; de Izoard vértanul jelenléte, a jó barát részvétlenség, melyen megszorodott areza lelohasztotta a bátorságát. Tudott ő is arról a levélről, amit a férje írt neki és tudta azt is, hogy az első szóra, egyetlen egy árva szóra, amit váltának, zokogásra fog fakadni és elárul mindent. Azért beírte hát néma közszóval, mintha Izoard jelen se volna és erőltetett nyugalommal azt felelte:

—Mikor elhagytam apátokat, nyugodtabb volt... Remélem, mára nem kell félünk semmitől.

A szegény asszony félrefordította a fejét, hogy kikerülje gyermekeinek rájásgaztalt gyanakvó, fűrkésző pillantásait. —De hát miért hagyta őt magára, mama? —kérde Raymond bizalmatlan, szinte szigorú hangon.

Az anya mélyen lehorgasztotta gondtelt fejét és igen szeliden, igen alázatosan válaszolt, akáresak férjével állana szemben vagy mintha legidősebb fia máris a családfejt helyettesítene:

—Hogy titeket megnyugtassalak, édes magzataim.

Aztán minden további kérdézőködést kikerülendő, Izoard urhoz fordult és szivtépő, kétségbeesett szempillantással, mely hallgatagon elárulta a szörnyű valóságot, sóhajtott:

—Javel Márk ur nagyon kegyetlenül bánt el velünk.

—Ez nem tudom felfogni, nem én, —dormogta a rengőszakállú, tömzsi kis emberke. —Javel, akivel én gyakran érintkezem, a parlamentben a republikánusok színe-javából való; ő is a nép gyermeke és a kiskereskedők osztályából esepere-dett fel, melynek minden ügyes-bajos dolga töviről-hegyire ismeri szülőházi tapasztalatból. Ezenyolcszázhetvenben, az ostrom alkalmával, hallottam őt egy nyilvános gyűlekezeten szónokolni; a váltólejárát meghosszabbításáról beszélt és az egész hallgatóságot mélyen meghatotta néhány rövid mondattal, melyben leírta, hogy minő lelki gyötrelmeket okoz a kiskereskedőnek a váltó lejárása. —Es ez az ember, aki oly szivetfájdító szónokolt arról a tárgyról, ez volna a legaljasabb kétszínű alakoskodók egyike?... A koscsima lenn áll a kapunál, hadd jöjjenek velem a gyerekek, elmegyünk a helyettes államtitkár urhoz. Szentül meg vagyok róla győződve, miként ő neki nincs tudomása arról, hogy maguknál árvereztetnek és mindenesetre jótállók érte, hogy nem fogják elárverezni.

—Az Isten hallgassa meg szavait. —sóhajtott a szegény anya.

Aztán rájuk parancsolt, hogy öltözködjének fel gyorsan, de nem mert a szemükben nézni.

Mikor a fiuk elhagyták a szobát, a tor-

kát fojtogató zokogás hangos jajszóban tört ki.

—Oh, szegény kis báránycáim, —zokogta arezát kezébe temetve.

Izoard melléje ült a pamlag szélére, melyre a könyekre olvadó asszony lero-gyott. Alig mert kérdezősködni.

—Hát igaz legyen? Eudeline tényleg megeselekedte volna azt, amivel fenye-gődzött.

Eudeline asszony a fejével integetett, hogy ugy van, de arezát még mindig ezérnakeztyús kezébe rejtette.

Izoard kövé meredten bámult rá.

—De hisz ön nem volt tanuja annak, hogy megtette? Csak nem engedte volna, hogy öngyilkos legyen? Meg aztán egy-pár rongyos forint miatt az ember nem öli meg magát. Hoztam most is pénzt; az igaz, hogy nem sokat, de mégis jobb ez is, mint a semmi.

Ez élénk, taglejtésekkel kísért, lázas izgatottsággal kibökött, szakgatott szá-vak hallatára a szerencsétlen asszony né-mán rázta fejét:

—Oh, Izoard uram, ha tudná...

Izoardnak hirtelen eszébe villant, hogy Eudeline levelében holmi becsületbeli vétséget emlegetett.

—No, hadd halljuk, beszéljen nyíltan; ilyen régi, jó barátunk meg lehet vallani mindent.

—Tudja meg hát kérem, a dolog ugy áll...

Aztán alázatosan lehorgasztott fővel, mintha a gyóntatószékben ülne, tompa hangon megszöve neki azt a szivetépő vallomást, melyet szegény ura az imént közölt vele, amint lassu léptekkel végig-sétáltak a Szajna-esatorna partján.

Oh, jaj, mindig csak a Javel Márktól való velőfagyasztó rettegés kinozta. Hogy megfizethesse a házibért, elzálogosi-totta a gyárnak bizományba kapott árú-cikkeit. Ezek aztán persze lejárator olaveszték, mert nem volt pénze, hogy kiváltsa vagy prolongálja. A károsított felek aztán beperelték őt és a vizsgálóbí-ró magához idézte: a fegyház, a Mazas, a becsületvesztés és a gyalázatot várt reá és gyermekeire.

—Oh, barátom, ez az, ami őt különö-sen megörjítette, az a gondolat, hogy a fiainak pirulniuk kell majd apjuk neve miatt, hogy az olyan derék, becsület-es emberek, mint amilyen ön, Izoard ur, nem fognak többé szóba állni vele. Kép-zelheti, hogy én tiltakoztam, hogy kértem és rimádkodtam, ne ölje meg magát. De ő oly meggyőző erővel beszélt, oly megozófolthatatlan érveket hozott fel an-ak bizonyítására, hogy az ő halála az egyetlen mód arra, hogy az egész dolgot jóvátegye és önmagát a börtöntől, gyer-mekeinket meg a gyalázattól megmentse. Végre már nem tudtam, mit feleljek. Hisz ön tudja, milyen zsarnok, erőszakos ember volt szegény; én mindig engedtem, mert mindig én huztam a rövidebbet. Sikoltoznom kellett volna; olyan erősen beis kellett volna esimpaszkodnom, hogy ne tudjon lerázni. —De én annyira meg voltam semmisülve; a fejem szédült, meg-állt az eszem. Ő meg hirtelen azt mon-dta: „Csókolj meg, anyukám, és menj ha-zá, de vissza ne fordulj!... En meg ugy tettem, amint ő parancsolt... és most itt vagyok és nem tudom, mi van vele... Oh, én édes, szegény jó uram, az Isten oltalmazzon meg.

A gyerekek visszajöttek. Anyjuk remegő kezekkel igazított egyet-mást az öltözetükön, mialatt Izoard megdöbbenve gondolkodott ezen a hősies öngyilkosságon, melybe ez a szerencsét-len rabasszony oly naiv együgyűséggel egyezett bele.

—Hadd legyen legalábbvalami haszna a halálának, —mondogatta magában, mialatt kocsián elvitte a gyerekeket a Ville l'Évêque-utczába, ahol a belügyminiszteri helyettes államtitkár kerttel körülvett, ódon magánházban lakott, a miniszte-rium közvetlen szomszédságában.

Az országgyűlési gyorsírói iroda főnö-ke sajtó alá rendezi az országgyűlési tu-dósításokat és megspékeli az ilyesfajta mazzolákat: „helyeslés jobbról, tetszés ba-ról, zajos mozgás, hangos helyeslés, hosszas tapsvihar”. Magától értetődik tehát, hogy minden képviselő érdekében áll az, hogy vele jó lábon legyen. Izoard tehát biztos volt benne, hogyha ő küldi be névjegyét az államtitkár urnak, még ha véletlenül villásreggelenél ül is, nem fogja őt vártni, s nem fogja kiüzenni, hogy jöjjön máskor, mint ahogy feltéte-nül megtette volna más, nálánál sokkal magasabbrangu hivatalnokkal.

Alig hogy bevezették őket az államtit-kár ur dolgozószobájába, — amilyenhez hasonló még a gyerekek nem láttak, — a Charlemagne lyceum igazgató-szobájá ehez hasonlita szegényes előszobának volt nevezhető, — ebbe a gyönyörű, fényesen berendezett szobába, mely olyan magas, akár egy templom, művésziesen festett ablakfábláival, puha perzsa-sző-nyegekkal kipárnázott, ódon tölgyfa-

ragványu börszékeivel, melyek bizonyos ünnepek távolságban sorakoztak a fal mentén, — zavaros félnépség szállotta meg őket. De teljesen kijöttek a sodruk-ból, midőn látták, hogy egy dlezeg, rő-zsásarezu, gondozott, szőke bajszu uriem-ber, kinek telt idomai, hajlékony moz-dulatu testén feszült a sötét, angol-gyap-juszövetü öltözet, mindkét kezét az érke-zők felé nyujtva sietett elébük, az asztal-kendővel a hóna alatt; mintegy jelezve, hogy viláreggeli közben tart.

—Kedves barátom, minék köszönhe-tem ezt az örvendetes látogatást?

Izoard a két gyermekre mutatott:

—Allamtitkár ur, ezek az ön lakójá-nak, Eudeline urnak a fiai.

Javel Márk ur mosolya e szavaknál azonnal odafagyott ajkára, szája széle vonaglott, areza elfakult és lesütött szem-mel hebegett néhány magyarzó szót:

—Hogy ő éppen ma reggel kapott Eudeline urtól egy igen exaltált levelet, amolyan levelet, minők a nagy állásban levő emberek kezébe mindig halomra ér-keznek és hogy ő azt a levelet azonnal el-küldte Petit-Sagner ügyvédjéhez, aki a Javel-féle örökség kezelésével van meg-bizva. Ime, itt a sürgöny, melyet az ügy-véd válaszképpen küldött.

Izoard apó, akinek az államtitkár egy diszkrét mozdulattal lopva a kezébe nyomta a sürgönyt, erre gyorsan azt fe-lelte:

—Sajnos, nincs mit titkoljunk e szeg-ény gyermekek előtt.

Aztán hangosan olvasta:

„Ebből az egész öngyilkossági meséből nem hiszek én egy szót se. Az az ember

Bányászt keres A POCAHONTAS CONSOLIDATED COLLIERIES CO. 50 bányászt keres munkára. Munka mindig van Virgínia állam e legjobb bányáiban. Több magyar bányász MAR HUSZ ÉV OTA dolgozik ezekben a bányákban, amiről mindenki meggyőződhet. A bányákban nincsen gáz s a telepen van MAGYAR TEMPLOM ÉS MAGYAR ISKOLA. Bővebb felvilágosítást ad a Bevándorló Pocahontasi Irodavezetője: ér Jenő, Box 98, Pocahontas, Va.

FÉRFIRUHA MÉRTÉK UTÁN! KELEMEN IGNÁCZ, URI SZABÓ 128-8-ik utca, New York Készít igen elegáns férfiruhákat megrendelésre, mérték után. Nem érdemes az amerikai gyárak kész ruháit viselni, ha nálam mérekeket áron, felelősség mellett szereztet kitérő szabás ruhákat. Készletben tartom a legdiviszebb szövetszöveteket. A MEGRENDELTE RUHÁKAT CSAK NEM KIZÁRÓLAGOSAN SAJÁTKEZÜ-LEG KÉSZÍTEM S IGY T. RENDELŐIM MEGLEGEDESE BIZTOSITVA VAN.

A BEVÁNDORLÓ NYOMDÁJA Elvállal jutányos áron mekként bármily nyomdai munkát. Újságtól kezdve névjegyig. ALAPSZABÁLYOKAT A LEHETŐ LEGOLCSÓBBA KÉSZÍTŐNE. Aki szép, izéles munkát akar, forduljon hozzánk. Vidéki megrendelések pontosan és közölteinek. A BEVÁNDORLÓ NYOMDÁJA 153 East 4th Street, New York.

RIZSAK JANOS KÖZJEGYZŐ MAGYAR PÉNZKÜLDŐ ÉS VÁLTÓINTÉZETE 127-2-ik UTCA, PASSAIC, N. J. PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az ó-hazába. Az összes hajótársulatok meghatalmazott képviselője. MINDENMEK közjegyzői okiratok szakszerűen kiállítanak és konzultátsilag hitelesítettek. Jogi, katonai és telekkönyvi ügyekben pontossággal járok el. REAM BIZOTT ÜGYEKBEK pontosan és lelkesmeretesen járok el. AZ UTASOKAT SZEMÉLYESEN ELKISÉREM A HAJÓHOZ. UTBAIGAZTAT, felvilágosítást és tanácsot INGYEN adoz. FIOKÜZLETEK: ALPHA, N. J. WHARTON, N. J. FRANKLIN FURNACE, N. J. SOUTH BETHLEHEM, PA.

LEGOLCSÓBB és LEGBIZTOSABB HAJÓJEGYVÁSÁRLASRA, PÉNZKÜLDÉSRE SCHWABACH ÉS FIA KÉT MAGYAR BANKHÁZA 1225 FIRST AVENUE, NEW YORK 1431 FIRST AVENUE, a 74-ik utca közelében.

MEGBIZHATÓ BANKÁROK.

E rovat alatt oly bankcégeket nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek céljából.

NEW YORK ÁLLAM.

KNAUTH, NACHOD és KUHNÉ, 15 William street, New York. KISS EMIL, 104 Second Ave., New York. Tíz év óta fennáll. NEMETH JANOS, 457 Washington street, New York. ROSETT MORITZ, 197 Stanton Street, New York. Alapított 1879-ben. Pénzküldések és hajójegyelárusítás. Fióküzletek: 145 Montgomery street, Jersey City, N. J., 447 State street, Perth Amboy, N. J., 22 N. Main street, Wilkesbarre, Pa., 141 Federal street, Youngstown, O.

SCHWABACH MAGYAR BANKHÁZA, 1431-1 Avenue, a 74-ik utca közelében. Pénzküldéseket gyorsan és biztosan eszközöl. Hajójegyeket minden vonalra árusít. Közjegyzői okiratokat kiállít és hitelesít.

PENNSYLVANIA ÁLLAM.

B. HENDLER, successor to A. HENDLER SON & Co., Cassandra. Pénzküldemények Magyarországra és Európa bármely részébe olcsón, gyorsan és biztosan. Hajójegyek az összes vonalakra az ó-hazába schol olcsóbban nem kaphatók. FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Minersville. Alapítók \$500,000.00, tartalékalap és szét nem osztott nyereségy \$75,000.00. Elnök Charles R. Kear, pénztáros Harry F. Potter. KAIL G. ARPAD, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elintézése. Közjegyzői hitelesítés. Pontos pénzküldés. FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, Leechburg. Összes tőke \$450,000.00. Bankbetéteket elfogad. Pénzküldő és hajójegyiroda. SCRANTON SAVINGS BANK, Scranton, 120-122 Wyoming Ave. Tőke 100,000 dollár. Főléleg 500,000 dollár. Szakszerű Pénnyelvitelnek legújabb takarékpénztára. OHIO ÁLLAM. THE BRIDGEPORT BANK & TRUST CO., PANY, Corner Main and Lincoln Avenue, Bridgeport, Ohio. Pénzt kamatoztat, küld az ó-hazába. Hajójegyeket árusít minden vonalra. Hazai ügyeket gyorsan és jutányosan elintéz. PAPP MIKLÓS, 3929 Lorain Ave., Cleveland, Ohio. Államilag engedélyezett hajójeje, pénzküldő és közjegyzői iroda. PERCEZEL LAJOS, 532-534 Pearl street, Cleveland. WISCONSIN ÁLLAM. MERCHANTS AND SAVINGS BANK, Kereskedelmi és Takarékbank, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke \$25,000. Elad hajójegyeket minden vonalra. Pénzeket elküld a világ bármely részébe. Takarékbetéteket elfogad. NEW JERSEY ÁLLAM. RIZSAK JANOS, 127 Second street, Passaic. Pénzküldés és hajójegyek. Bármilyen okira-tokat elkészít. JOSEPH MAJOR MYERS, Phillipsburg és Alpha. Pénzküldés, hajójegyiroda és közjegyzői hivatal. WÁRADY LAJOS, 449 S. Broad St., Trenton. Pénzküldő és hajójegyzülete. Hazák, telkek vétele és eladása. NEMETH JANOS, new yorki bankár, passaic-i fiók pénzküldő- és hajójeje-üzlete: 150-2 street, Passaic. SZABÓ LAJOS, Chrome. Pénzküldés. Hajójegyiroda. Tanács és utba igazítás ingyen. A vidék egyedüli magyar közjegyzője.

CONNECTICUT ÁLLAM.

BANDRÉ ANDRÁS, 606 Bostwick Ave., Bridgeport. Pénzküldéseket gyorsan és pontosan követve, hajójegyeket a legjobb vonalakra árusít, közjegyzői okiratokat kiállít és hitelesített. A saját házában lakik. INDIANA ÁLLAM. INDIANA TRUST AND SAVINGS BANK, 3338 Mich. Avenue, Indiana Harbor. Pénzt kamatoztatásra elfogad, pénzküldéseket eszközöl az ó-hazába gyorsan és biztosan. Hajójegyek minden vonalra. Közjegyzői hivatal. Telkeket elad és házipítésre kölcsönöket előlegez.

INDIANA ÁLLAM.

Pres.: Joseph Soisson, Cashier: E. R. Flote. THE YOUGH NATIONAL BANK of CONNELSVILLE, Pa. Ez a nemzeti bank minden bétét után 4 százalékos fizet. A connelsvillet és környékbeli magyarság figyelmébe ajánljuk.

HUNFALVY HUGÓ

HITES ÜGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS, közjegyzői hivatal. Iroda a főpostával szemben. 231 BROADWAY, New York City.

WÁRADY LAJOS

Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése. PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA. Az összes hajóvonatok képviselője. HAZÁK VÉTELE ÉS ELADASA. Magyar közjegyző. 449 S. Broad St., Trenton, N. J.

KAIL G. ARPAD

BANK ÉS HAJÓJEGYZÜLETE — Alapított 1890-ben. — Közjegyzői iroda ugy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Pénzküldés az ó-hazába hetenkint kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban. UNIONTOWN, Pa., W. MAIN STREET.

Nők és férfiak!

Nekünk van a legnagyobb orvosi gyakorlatunk a magyarok között az Egyesült Államokban és Kanadában. Sok év óta férfi és női betegségek gyógyításának szenteltük magunkat. Kik alapos, lelkiismeretes gyógyulást keresnek szakavatott, tapasztalt európai orvosoknál, — kik alaposan vizsárlnak, kezelnek szív, tüdő, ideg, máj, gyomor, vesé, hólyag, hórszáj, szem, fül, orrbetegségeket, nemü gyengeséget, aranyér, koszvénybántalmat, vérmérséklet, hágyászati, húgyzó, köldéreg és bármily titkos betegséget. — azok bizalommal forduljanak hozzánk. Mi rövid idő alatt kezelünk mindennemű titkos, belse és külső bajokat, dagadatokat (migrig, torokdagant), vérébajokat, elgyengült fér-fierőt, impotenciát, ifjúkori bűnök s kihágások következményeit és mindennemű nemi betegsé-gé. Jelzavunk: a beteg alapos és lelkiismeretes kezelése, annak megelégedése. Ha a baj gyógyíthatatlannak találjuk, azt közlése nem vállaljuk el és öszintén megmondjuk. Gyógykezelésünk teljesen fájdalom nélküli és nem akadályoz senkit munkájában; ereket gyógyítunk áreute. Tanácsot forduljon hozzánk: ez semmibe sem kerül; ha baj van, félóra azonnal, ne halogassa holnapra. Ha személyesen nem jöhet, írjon. Fel vagyunk szerelve legújabb villanyzó készülékekkel, Röntgen-sugaras gépessel (mely a test keresztmetszítését teszi lehetővé) és a jelenkori orvosi tudomány minden legelőte-lesebb eszközeivel. Vezetelménél evállalunk; mérgeket gyógy-szeresekben nem alkalmazunk. Mi New York államban törvényileg be va-gyunk jegyezve. Dr. Landes, Dr. Rankin, Dr. Roger, Dr. Shattuck, orvosok a Bécsi Orvosok Intézetében. 140 E. 22 STREET, NEW YORK CITY. 3-ik és Lexington Ave. között. BUDAPEST: Ressel 9-ától este 8-ig. VÁHÁKAP: Ressel 9-ától d. u. 4-ig.

VASÁRNAPRA

"A Bevándorló" pénteki szépirodalmi melléklete.

VI. ÉVFOLYAM. 79. SZAM.

Literary Section of „A Bevándorló“.

PÉNTEK, 1909. OKTÓBER 1-én.

Azt siratom én.

Irta: Kiss Arnold.

Kihűlt kohóknak elhamvadt parázsát,
A tünt napoknak tovaszállt varázsát
Azt nem siratom én.

A csókot, melyet elcsókol az ajkam,
Akár raboltam, akár titkon kaptam,
Azt nem siratom én.

Mik cserbenhagytak hűtlenül régen:
A mámort, üdvöt, melyet általéltam,
Azt nem siratom én.

De tárnatüzek visszafojtott lángját,
Az ifjúságnak oly sok meddő álmát
Oh, azt siratom én.

A vágyakat, mik sohse teljesültek,
Hiába égték, magtalan hevültek,
Oh, azt siratom én.

Az ajkakat, amiket el nem értem,
És oly szerelmet, amit át nem éltem,
Oh, azt siratom én.

Az álmokat, mik álmok maradtak,
Nyomomba jártak, soha nem nyughattak,
Oh, azt siratom én.
Amiket soha nem felejt a szív el,
És rejte öríz mindhalálig hiven —
Azt, azt siratom én.

Ezredes ur Kozsibrák.

Elbeszélés.

Irta: Kálnóki Izidor.

I.

Miért éppen Kozsibrák?

A régi világ írónak jobb dolguk volt. Sokkal jobb. Külön paripájuk volt, szárnyas paripájuk, amely vitte őket, ragadta látatlan világokba, mesországba, tündérvilágba, s utközben sohasem kérte a konduktor a körutazási jegyet. A mai lónak nincsen szárnya, ámde tarifája van, hatóságilag helybenhagyott tarifája. Költő legyen a talpán, aki megbirkózik vele. És muzsája is volt a régi írónak, muzsája, aki homlokon csókolta. Fejbeverés, az igen, az jut a mai írónak, de csak kevés. És mégis drágább, mint a ló. Bevontul a mai író a dolgozó-zobájába (ha van neki) és magára zárja az ajtót. Még kikélt:

— Akárki keres, mondják, hogy nem vagyok itthon.

Az „akárki“ nem pénz levélhordót ért, mert az nem keresi. Az „akárki“ alatt hitelezőt ért, mert az keresi.

Egyedül van most, azt hiszi, egészen egyedül, bátran dolgozhatik. Pedig de-hogy van egyedül. Muzsája ugyan nincsen vele, aranyhajú, kökényszemű virágaru muza, de van vele szörnyeteg, gnóm, manó, lidérc, dzsin, boszorkány, sátni fajzat ezeregy, vagy több is. Mind rául a lelkére, hogy ne repülhessen, nyomkodja az agyát, hogy ne gondolkodhassék, guzsa köti a képzelőtehetségét, hogy ne szállodgáljon. Hólyagot vannak a szemére, s akkor nem lát, viaszkot töltnek a fülébe, s akkor nem hall, lezsinéznek kezét-lábát, s akkor nem mozgathat.

Tessék az ilyen társaságban dolgozni és alkotni. Pláne, mikor a zsidobong banda rátehenkedik a fejdre, a nyakra, a válladra, amikor némelyek odaülnek a karjaidra, mások elejébe hasalnak az asztalra, nagy kerek halszemekkel belebámulnak az írásodba és repedt fazékhangon beleotrogognak a mondanivalódba.

— Hehehe, — röhög a képedbe egy vöröskény manócska, — persze, így könnyű! Csak kár, hogy már Maupassant megírta előtted. Valamivel szebben, természetesen, de elvégre nem lehet minden ember Maupassant.

Gyorsan összetéped a kéziratodat és mást kezdesz. Hátha mégis igaz van ennek a kis szemtelen manónak? Nem lehetetlen. Az ember annyit ír és olvas össze-vissza, hogy már maga sem tudja mit irt ő és mit irt más.

Irjunk újat. De az ötödik mondatnál a kezdebe kap a lisztes kőpü törpe:

— Huj, huj. Megbolondult az ur? Tíz-ezer emberrel kísérteti ki az öreg Varga Pétert a sárbogárdi temetőbe? Hátha présbe csavarja, ha vajba kisüti, ha négyfelé vagdalja, akkor se lesz tízezer lélek Sárbogárdon.

Dühösen eldobod a papirost. Újat kezdél. De egy dzsin rául a földre.

— Így jár az ember, amikor Veronáról ír és nem volt Veronában. Hát van ott az erdő szélén rombadölt vadászkastély? Nines. Erdő sines. Hanem szalámi-gyár van, négy száz munkás dolgozik benne.

Minden mondatodban beleköt a sok ördögcsülöttje.

— Ezért majd meggyílik a bajod a királyi ügyészszel!

Hamar kitörölöd.

— Kiváncsi vagyok, mit szólnak a másik ilyen szemérmelenséghez.

Gyorsan eltüntetted.

— Minden földbirtokos visszaküldi a lapot, ha a szerkesztő olyan bolond lesz, és kiadja ezt a számszámot.

Megint kevesebb lesz a kéziratod tiz sorral.

— Fiatal ur, fiatal ur! Jó lett volna egy kis történetet tanulni. Hisz a magenta csata sokkal később volt.

Újra áldozatul esik tiz sor.

— Persze, persze, — mosolyog egy kékszájú szörnyeteg. — Közhelyekkel dolgozunk. Ostoba közhelyekkel. Pfüj!

Kitörölöd.

— Elmés fordulat, — röhög rád a fejed bubjáról egy lidérc, — Jókai Mór is ugyanebben a szituációban ugyanezeket a szavakat használta.

Megint csak törölsz.

A végén nem marad semmi. Mindenki elvisz egy-egy ötletet, egy-egy fordulatot, néhány mondást a sátnak közül: az óvatosság, az emlékezés, a körültekintés, a törvénytiszteltet, a szemérem, az egyéniség, a tudás.

Jöszte elék öreg Kozsibrák ezredes ur, téged irlak meg. Terád nem vigyáz semmiféle manó, dzsin, lidérc vagy egyéb boszorkány-fajta. Mert esőndes volt az életed, és besületes és egyenes. És esőndes volt az elmúlásod. Nem nagyon figyeltél, amikor jöttél, nem nagyon bánták, amikor voltál, s nem nagyon törődtek vele, amikor elmentél. Senki se jegyezte fel az életed folyását, senki se sajnálta az életed elmúlását.

Sok manó vigyáz az élet rendjére és mindenféle fordulataira, de teveled, azt hiszem, a manó se törődik. Jöszte hát elé jó öreg Kozsibrák ezredes ur, téged irlak meg.

II.

Akit betoltak az életbe.

Kozsibrák Vendel ezredes ur, a hatvanharmadik gyalogezred parancsnoka, a hogy mondani szokás, derék, jóra való katonája volt. Olyan katonacsalládbeli származék: az öregapja is katona volt, az apja is, s katonaiskolába küldtöte a két fiát is. Sőt a nagybátyja is katona volt, a sógora is, az unokaöccse, s az egész családjának minden ifjafia. Hogy röviden fejezzem ki magamat, a Kozsibrák-család minden sógorágával egyetemben katonacsallád volt.

És maga, már mint Kozsibrák Vendel ezredes ur személyesen kadétkorában két aranyásvot visel a gallérlján, két-két gombbal. Ez a legtöbb, amit egy kadét gallérlja sávokban és gombokban elbir. Ekkora kitüntetés csak a kadétek legjobbjainak jut osztályrészül sávokban és gombokban. Subaltern-tisztkorában is első legény volt mindig Kozsibrák Vendel és a hadsereg disze maradt természetesen mint törzstiszt is. Gyönyörűség volt ránézni a minősítési táblázatára.

Jó katona, jó bajtárs, jó férj, jó apa, — Ez volt Kozsibrák Vendel ezredes ur. A hatvanharmadik gyalogezred pedig valóságos mintaezred volt a hadseregben. Háboruban ugyan nem tüntette ki magát, de ennek semmi egyéb oka nem volt, csakhogy éppen nem volt háború. De fegyelem volt az ezredben, rend, tisztaság, egészség. Éjjel-nappal, amikor tetszik, jöhett a brigadéros vagy divizionárius, a hatvanharmadiknál nem talált semmi kivetni valót. Ott nem volt kioldás a nagygyakorlatokon, nem volt kimaradás a városban. Minta-ezred volt szóval, amit katonásan úgy fejeztek ki, hogy Kozsibrák-ezred.

Kozsibrák-név a rend, a fegyelem, a katonai kiválóság kifejezője lett lassacskán a hadseregi münnyelvben. Aki a Kozsibrák katonája volt, az eo ipso jó katona volt. Törték is magukat a tiszték, hogy oda kerülhessenek a Kozsibrák ezredébe. És nóta is volt róla, hogy aki sorozáskor a Kozsibrák ezredbe jutott, jól ináadkozott azért az édesanyja.

Csak egy baja volt Kozsibrák Vendel ezredes urnak, egy nagy baja. Nem volt lánya. Pedig mindennél a világon jobban szeretete volna, hogy lánya legyen. Egy kis leányka, akit Kláranak keresztelt volna, az volt a Kozsibrák Vendel egyetlen kívánsága.

Addig-addig kívánta, amíg megarta a jó Istenke. Lány jött és Kláranak keresztelték. Akkorka volt az egész csupán, mint egy jóra való baka-ököl, de lány volt és Klára lett a neve. Gyenge volt, mint a nádszál, halvány volt, mint a lilium, félnék volt, mint a fecskefiók, de lány és Klárka, és Kozsibrák Vendel ezredes ur minden boldogsága.

Dehogy is adta volna ki a kezéből Kozsibrák Vendel reggeltől estig. Etette, itatta, dajkálta, esittgatta, mintha nemcsak az apja, de az anyja is ő lett volna. Vett neki egy szép fehér kocsit, ernyővel a nap és szellő ellen, csipkékkel és aranysegélylyel, messze földön nem volt több olyan gyerekkocsi. És a kocsit tologatta Kozsibrák Vendel ezredes ur. Mindig a kocsit tologatta, a szobában, a folyosón, az utcákon, a sétatereken, az erdőben, mindig a kis kocsit tologatta az ezredes ur, az aranysegélylyel, csipkés fehér kocsit, amiben az ő leánykája feküdt, a kis Klárka.

Az ezred hadd legyen ezred; a tiszték mulassanak, kibírják; a legények pihenjenek, rájuk fér, a puskák rozsdásodjanak, úgy sines háború, az ezredes a kis kocsit tologatta, az ő kis Klárkáját.

Öröm volt nézni a marcona katonát, aki fölkapta a kardját, hogy ne esőrdömpöljön, s tologatta az ő Klárkáját. És hogy tudott rá vigyázni, hogy tudott vele banni. A kis lány csak ránézett nagy szemével a szigorú ezredes urra, s ő mindjárt tudta, mi kell a kicsikének. És adott neki vizet, adott neki tejet, játékot vagy mást. Ami a szemébe volt írva.

És beszélni tudott vele Kozsibrák ezredes ur, amikor még nem is értette a szót, mint a fuvolaszó, amikor elcsevegett a kicsikével:

— Tófityi, nőfityi, csiri-biri-esári.

A kis leány megértette. Csak úgy repestett az apja felé a kedves beszédre. És akárhogy sirt, egyszerre elcsendesedett, amikor az apja azt mondta neki, hogy „tófityi, nőfityi, csiri-biri-esári.“

A Kozsibrák-ezred kissé züllésnek indult közben. A legények ki-kimaradtak, a tiszték el-ellumposodtak, s mikor parádéra kirukkoltak, nem rengett a léptük alatt a föld ítemesen, s amikor nagygyakorlatra mentek, úgy potyogtak a legények jobbra-balra, mint esőben a legyek.

— Rongy ezred a Kozsibrák-ezred, — mondták nemsokára katonák, s a tisztéket büntetésből helyezték át a hatvanharmadikhoz, s nóta is lett róla, hogy: „boldogtalan az az édesanya, kinek hatvanharmadik lesz a fia.“

Ezredes ur Kozsibrák pedig dajkálta a kis Kláriját, tologatta a kis kocsiját és fuvolahangon dudolgatta neki:

— Tófityi, nőfityi, csiri-biri-esári.

A tábornoki kinevezés pedig soron volt már, csak késétt, csak késétt. Kozsibrák ur nem nagyon kereskedett utána. Ha logatta ezredes ur Kozsibrák, nem a maga karrierjét.

Egyszer mégis csak jött a vezérőrnagyság. Tábornok lett Kozsibrák ezredes ur. De csak ezimzetes. Jött mindjárt a nyugdíjazás is.

Kozsibrák ur nem is mérgelődött. Nevetett:

— Elég volt a katonáskodásból. Nem nevelem tovább a más gyerekeit, csak a magamét.

És tolni kezdte az aranysegélyes, csipkés fehér gyerekkocsit:

— Gyí te fakó, gyí te sárga. Megyünk Pensionopolisba. Elöl megy a papuka, vele megy a Klárka. Tófityi, nőfityi, csiri-biri-esári.

A kis baba nagyot nevetett a bölcsőben.

III.

Akit kitoltak az életből.

Nem is olyan rossz dolog a nyugdíjas állapot katonáknál. Pláne, ha már valaki tábornoki sorban van, amikor a nyugdíjából könnyebb megélni egyszerűen, mint a fizetésből nagyszerűen. Hátha valakinek még dolga is van hozzá, fontos, nagy komoly dolga. Akkor valóságos gyönyörállapot a nyugdíjas állapot.

Már pedig Kozsibrák Vendel nyugalmazott vezérőrnagy urnak több dolga volt, mint bárkinek Pensionopolis városában. Hogyne. Tologatni a kocsit eleinte és nevelgetni a kicsit utóbbacsán. Tanítgatni minden szépre, minden jóra. Nem kicsi dolog az. Mondogatta is az apja szászor is, nem egyszer:

— A legnagyobb jót tették velem, amikor nyugdíjba kergettek. Mi lett volna ebből a törékeny virágszállból, ha nem az apai szem melegében nevelkedik nagyra. Hitvány kis penészvirág lett volna belőle. És nézzétek meg most.

Lát csakugyan, meg kellett nézni Kozsibrák Klárát. És gyönyörűség volt nézni. Szép, nagy, erős, okos, jó. És mi mindent tudott? Többet, mint egy püspök. Mert minden megtanulható tudományon kívül tudott tornászni, uszni, evezni, korcsolyázni, vivni, lovagolni, amihez a püspök mégse nagyon értenek. És beszélt vagy öt nyelven, és valamennyin okoskár beszélt. És úgy táncolt, mintha elefántesontból lett volna a lába, és úgy énekel, mintha gyémántból lett volna a gégéje. Tökéletes leány volt a Kozsibrák vezérőrnagy Klárja.

Kérője is akadt volna, nem egy, talán száz is. Mégis pártán maradt Kozsibrák Klára. Az egyik neki volt kevés ember, a másiknak ő volt szegény leány, az apának pedig nem volt hozzá méltó férfi senki a világon. Lett volna Antoniusz és Dárius egy személyben, Kozsibrák Vendel akkor is ráfogta volna a piszolyt, mint mindenkre, aki megkérte. Valamennyire rá is sütötte Kozsibrák ur, a füle mellett sivitott el a golyó. Még ma is nagyot hall tőle.

Aztán szép lassacskán elmaradtak a kérők. A legritkább ember szereti, ha ezéba lövöldöznek rá, amikor leánykérőbe megy. Klárka pedig elkezdett száradni és fonnadni. A szeme szegletében apró ráncozoskák ültek körbe, a szája két esücske pedig lefelé kezdett hajladozni.

A vezérőrnagy semmit se látott ebből. Az ő szemében Klári a fiatalság volt, a szépség, a tökély. Még mindig az ölébe ültette esténként és eljártott a fölbontott hajával.

— És ahogy simogatja, simogatja, egyszer, mintha valami ezüstöt látna benne. És még egyet, és újra egyet.

— Te Klári! Mivel mosod a hajadat?

— Vizzel apus. Szappanos vizzel.

— Az nem lehet. Hiszen némely egészen színehagyott.

A lány szomoruan mosolygott:

— De apuska, hisz az ősz haj. Mit akarsz, hiszen már harminzekét éves vagyok.

Az öreg felhördült, mint a vadkan. Azután lefordult a székről.

Három nap, három éjjel feküdt mozdulatlanul, némán, mint egy darab fa. Akkor hoztak neki egy nagy tolókosit, abba tették. Keze-lába, feloldala béna volt. A szeme mereven nézett maga elé, nem bírta mozgatni. Alig hallott. Beszélni nem tudott, csak motyogni. Valami olyasmit, hogy:

— Tófityi, nőfityi.

Klára legalább erre értette. Lehetett más is.

Szegény, szép, okos Klárka. Már nem táncolt többet soha, nem is énekelte gyémántos hangján. Semmit se csinált, csak szomoruan tologatta azt a nagy merev embert abban a nagy fekete kocsiban.

Meddig tologatta? Már nem is olvasta a heteket, a hónapokat, az éveket. És nem is beszélt senkivel. És nem is ment sehová. És öregedett, ránezosodott, hervadt. És tologatta az öregét, és esittgatta, mint egy gyereket.

Kozsibrák Vendel nem mozdult meg hosszú éveken. Csak feküdt, feküdt és nézett, nézett. Minden ize merev és mozdulatlan és halott, csak a két szeme él és néz. Odatapadt ez a két nagy fekete szem a leányra és szerető gondallal kísérte minden mozdulatát. Ha csak egy pillanatra is elmegy mellőle a leány, a két szeme ijeszten forogni kezd, s meg nem áll, amíg csak újra meg nem pillantja gondozó öreit.

Vajon miket lát ez a két szem? Egy halott embernek eleven két szeme. Látja-e vajjon a romlást és a pusztulást, amit idő és gond, keserűség és szomorúság végbevitt a teremtés koronáján? Vajjon ebben a két szemben is öreg, tőpörödött, vén anyóka lett-e a világszép Klárkából?

Ott ült Klári most is a fekete toló-szék előtt és simogatja a beteg embert. A két szem pedig nézi, nézi.

— Klári! Klárkám!

Sikongva borul a leány a keblére:

— Apa, apa! Meggyógyultál.

Az öreg katona lassan leveszi kezét a leány fejéről s odaszoritja gyermekét a mellére.

— Nem, Klárka, csak meghalok. Elme-gyek szolgálni Isten ő felsége hadseregébe. S neki nem kell a béna katona, épkéz-láb katona kell neki.

Klári sikoltva vág közbe:

— Nem, nem! Most már biztosan meggyógyulsz.

— Hiszen csak a szó más, fiaeskm, az értelem ugyanaz. Mondj, hogy meggyógyulok, mond ugy, ha neked ez a szó kedvesebb.

— És megfogta a két kezével a leány hervatag arcát.

— Nézz a szemembe. Látni akarlak még, amíg látni tudok. Szegény, kicsi gyermekem! Édes kis leányom. Ugy-e, mi hogyan szerettük egymást, s nem tartunk haragot egymásra. Pedig megöltük az életünket, te az enyémet, én a tiédet, csupán a nagy szeretettel. Tudod, a kocsit tette, a tolókosit. Amivel én tégedet betoltalak az életbe, amivel te engem kitoltál az életből. Nem kellett volna olyan nagyon szeretnünk egymást, nem kellett volna odakötnünk az életünket egymás kocsijához. Látod, más ember a maga kocsiját tolja, s akkor megy előre.

Többet nem szólt ezredes ur Kozsibrák. Hátrahanyatlott és meghalt.

Requiescat.

Fordította: Karafiáth Jenő.

Csak eszben! Itt van ő,
A hó alatt.
Bimbó, virág, ha nő
Hallgatja csak.

Haja arany színe
Már kifakult...
És ártatlan szíve,
A porba hullt.

Kaczer és kegyetlen
Nem volt soha!
Hófehér volt! Lelkem
Szüülhijom!

Deszkakaporsóba
Most itt pihen...
Nem nyugszik azóta
Az én szívem.

Csitt! meg ne zavarja
Kicsiny dalom...
Életem takarja
E sirhalom!

Mese az életből.

Irta: Gömbösné Galamb Margit.

I.

— Szeretném kibontani a hajadat, hogy beletemetkezhessék, — mondta szinte elfeledkezve a férfi, mikor a leánynak hosszú, sötét hajfonata leomlott fejről.
A leány mosolygva vont vállat. Nem felelt, mert félt, hogy többet árul el a hangja reszketésével, mint amit annyit akar.

— Arany-haló, — sugja a férfinak.
— Eh, szólt, tetetted indulattal a leány, — nehézőt dolog ezt a sok haját hordani. Lefelé húzza a fejemet a súly. És mégis sajnálom megvalni tőle. Mert tudom bizonyosan, hogy minden egyes szál velem él egy életet. Mindenki évi, amit én érek, mindenki tud a boldogságomról és minden szálnak fáj az, ami a szívemnek fáj.

A férfi rápasztotta ajkát a vastag arany fonatra és az érzések terhétől majdnem fáradtan hangzott beszéde, mikor újra belekezett a leány szemeibe:
— Várj meg engem, ne dobj el engem magadtól senkiért! Hiszen szeretsz. Ide engedél a közelébe te, aki olyan büszke vagy, odaadtad meleg, fehér ujjaidat; a szemed könnyeibe veszed az én szemem égő tüzeibe. Várj rám, légy hűséges hozzám, én visszajönök érted tengereken keresztül is, ha elvetne tőled sorsom, míg a magam akarataival intézhetem életemet.

— Ahól te vagy, ott napsugár van mindig, ahol hiába kereslek téged, ott árnyék és éjszaka. Megtelítted fényvel a lelket, nem adok vissza barlók egészén, egy életre, egy örökkévalóságra.
A leány főleg behunyott szemekkel nézte az ifjút, aki magasabb volt nála egy fejjel, szép, erős, bátor, mint a mitológia istenei. Aztán a vele szemben levő tükröbe esett pillantása. Ott meg önmagát látta. Koránál fiatalabbnak tűnt fel a saját szemei előtt, és nemesak a szíve, de igazságos érzésével itélve is úgy találta, hogy bár karkörbélések nincsenek közöttük, úgy összeillenek, mint két egymás mellett sarjadított szőlő, fiatal fa.

Hosszu lélekzettel szívta magába a fiu szavát; aztán a higgadt, komoly leány okosságá felett beszédére:
— En is szeretlek, kevesebb lánggal talán, de még mélyebben, mint te. Hogy hozzád simuljak magam, előbb a lelkeimnek kellett a tieddel egygyé fornna. Odaadtam neked az egész életemet. Csak azt a boldogságot akarom ismerni, ami a te ajkadról szól hozzám, csak annak az életnek lesz értéke előttem, amit veled élhetek.

Várom rád. A remény még szebb talán a valóságnál is. A semmibe hulló napok csak azért fájnak majd nekem, mert kevesebb szépséget vihetek neked az idő mulásán át... De ha elhagysz...
A férfi nevetett. Azt a képtelen, örült gondolatot nevette, hogy ezt a kinsztet valaki és éppen ő — el tudná hagyni. A nevetése úgy esengett, mint ahogy a tisztá érez hívja imára a hívó embereket.

És a leány hitt neki és átfonta karjait. A nagy, arany hajfonat összezárta őket. Egy kicsit föl is bomlott, mikor újra hátra akarta vetni, mikor a férfi megfogta a kezét és alázatosan könyörögtetve szólt:
— Szeretném kibontani hajadat, hogy beletemetkezhessék...
— Hát bontsd, — mondta halkan, ide-

ges, boldog izgalommal a leány, akit elragadott a forró, visszafojtott szenvedély.
És a földig omló aranyfonatba térdelve temette az arcát az ifjú és mikor elmenekült dadogó, őrült szavai elől a leány, lehajította fejét a földre és sirt a boldogságtól, mint a gyermek.
Tavasz volt. A föld szinte mozdulni, emelkedni látszott az alatta forrongó élettől. A lég részegítő, illatos párakkal volt terhes, zümmögve keresték párjukat a rovarok és a családányok himnuszokat énekeltek a szerelemről. Tavasz volt.

II.

Mint az első ifjuság legszebb talizmánja, úgy hordta lelkében első szerelmét minden fogadalmával és boldogságával együtt a férfi. Utazni küldték, mert más jövőt szántak neki. Azt akarták elérni, hogy felejtse. De a férfi minden nő között csak első szerelmét ismerte el az egyetlennek, minden álmát annak képével álmodta át, minden imádságát hozzá sóhajtottá...
Abból, amit körüllete látott, nem ért a lelkéig semmi. Egy arany sátor, az a sugárzó, illatos, gyönyörű haj, amelybe élete legszebb májusán síró-nevető boldogsággal temette bele arcát: elzárta előtte az egész világot. Izzó, szerelmes hangu leveleket küldtek egymásnak, évek hosszú során át mondták el újra meg újra, amit ismételné sohase fáradtak el.

A leánynak teljes, ragyogó szépsége feltűnt mindenütt. Száz hódoló tekintet járt nyomába, de összeszorított hideg ajka nem nyílt fel senki előtt egyetlen meleg szóra se. Mikor egyenként dobta vissza azt, amit különben az ő helyzetében bárki előtt szerenest jelenthetett volna: **boldogn gondola el titkon a messzeségbe vesző vallomással: érted tettem, mert bizom tenbeden.**
A férfi pedig értesült mindig mindenről. Voltak megbízott hívei, akik tudták vele mindazt, ami szívet csak érdekelt.
És minden egyes hír zaklatta, megrémítette és utána megírta mindiad: „Amikor megtudtam, hogy kimentél az igen-t egy másnak: aznap halott vagyok.”

A leány, mikor ezeket a szavakat olvasta, könnyes szemekkel nevetett. Megeszkölte a fehér papírlapot és száraz, lázas ajakkal gondolt vissza utolsó esküjaira. Szóltan vágyódással hívta a lelket és az elmúlástól féltve nézte areának rózsáit, amelyeknek virulását csak éppen az az egy nem látthatja, akiért talán elvirul.

És megnővekedett szívében a vágyóhalás.
Mert nyár volt. A nagy természet változásán is, mint életében. Kinyílt pompájukban kábitónak szöpek voltak a virágok, arany buzakalászok hajtották le fejükét a földre, gyümölcsessel terhes fák bilingattak ágaikkal. Teljességükben határozatos, gazdag termőföldek lehelték vissza a napnak hevét és úgy látszott, mintha egy végtelenül hosszú esőkben olvadott volna össze a föld és az ég egymásba ömlő sugara. Nyár volt.

III.

Évek multak, a próbaidő letelt. A férfi visszatért, szívében hozva örisszá nőtt ábrándjait. Első útja odavitt, ahová a nap-nap után szálltak a gondolatai.
Tavaszt hagyott maga mögött, a tavaszba volt szerelmes és szomorú, fakó ősz fogadta immár. Megsápadt a hajának aranyos fényessége, a hamvas arezon nem virultak rózsák és a szemei körül, amelyekben már nem az első fiatalság tüze égett, apró, szomorú ranezok húzódtak meg. És meghalt ajkán csókjainak régi varázsa is...
Régi diadalmas szépségének már csak emléketőltetője volt, mert areának hamvait lelopták a hosszú várakozásban töltött álmatlan éjjelek.

Megfagyott mellette a vére. Józán lett, mint maga a kiábrándulás. Erőszakosan visszafojtott ifjuságáért más díjra! áldozat, hogy csak éppen szőszegő nem akar lenni...
Lelke már akkor új álmodat, új tavaszt kergetett. Forró vére annak nyomában járt és szerette volna elmosni, elfeledni a multnak esztelenégeit.
A leány pedig büszkén visszatartott könnyekkel felelt:
— Hiszen én feloldhatom, miattam ne kösse lánéz...
És itt vége is lehetne az egész históriának, ha csak mese volna és nem igaz történet, amit az élet ír tovább.

Én hát tovább mondom, úgy, ahogy megessett a dolog, ahogy én emlékezem rá abból az időből, amikor még magam is azt hittem, hogy a kikeletnek ninesen haldoklása.
Nagy dárító volt a Kuthyék uri portáján, esküvőre vitték a gazdag örökösöt, az egyetlen leányt. Egy meglomlódott, sokat utazott, nagy műveltségű férfi — a neve mellékes, hisz előbb se említettem — vitték az oltár elé, s hogy a szerenés választással két nagy vagyon is találkozott össze, az is köztudomású volt.
És míg ott folyt a dal és húzta a czigány, addig otthon egy elhagyott magányos leány esősen emádkozott.
Volt rá oka, hogy egész szívből imádkozzék, mert benne volt már a halál; egy nagy adag ópiumtól várta az örökké tartó álmatlan álmot. Egy sor írást sem hagyott hátra, se áldást, se átkot, mert nem törődött már semmivel. Czelja nem volt életének, se kínese, se álma többé, hogy lement föllette a Nap...
Halvány arca még fehérbb lett, mikor szemére rányomta ajkát a halál, s hogy sirt-e, mosolygott-e a lelke, mikor eljött utolsó perce: nem volt rá tanu; úgy halt meg, ahogyan késő nyári estén lehull a virág.
Utolsó hallucinációja talán mégis az az óra volt, mikor egy szép, fiatal, szerelmes ifjú kibontott hajába temette arcát. Talán ez a kép jött el hozzá, mikor buszuzott az élettől és azzal a boldog nyugalommal, amelynek nyoma ott maradt vissz arcán, ennek sottogta el:
— Jó éjszakát...
A sirja fölfehér márvány emléket emeltek és halála napján nefelejes-koszort tett oda egy ismeretlen kéz. Hogy kié volt az a kéz: nem tudta senki se. Csak a temető kereszttjei, hallgató, virágai beszéltek volna arról, hogy az éjszakák esendjében titkon, lopva, lehajtott fővel gyakorta járt ott egy férfi és halkan sottogva beszélt a sir fölött:
— Te már nyugszol, én még szenvedek...
És hogy olyankor susogva hajolnak föléje a fák lombjai, mintha üzenetet adnának át neki:
— Itt is csak téged váriak. Itt is csak téged...
V.
Egy reggel nagy szenzációra ébredtünk. Városunkban a legvagyonosabb uri ember, a Kuthy Blanka férje, agyonlötötte magát.
Sok minden beszéd keringett róla, hogy miért. Mondták azt is, hogy egy kezbe tévedt levélből megtudta, hogy a felesége és legjobb barátja csalják, s hogy a két éves kis leánya se... de hát mindezek csunya dolgok voltak és senki se állhatott érte jót.
Az orvos, aki szeretett filozofálni, boszusan legyintett a kezével, mikor elmondták neki a közzájón forgó híreket:
— Ugyan kérem, — szölt felháborodva — hogyan lehet felülni ilyen mende-mondáknak? Az én teljes meggyőződése, hogy ennek a boldogtalan embernek az ősz volt a megölője. Amugy is magába zárkózott, kissé egészségtelen lelke volt és most ránk szakadt a köd, ez a kétségbejött, gyilkos kód.
Hiszen tavasszal dehogyt jutott volna észbe ilyen bolondság, hanem ez a kód... ez az örökös kód, amitől átfázik az embernek még az agyveleje is... Vegyük hozzá még azt, hogy némileg beleléte magát abba, hogy miatta halt meg az a leány. Ami szintén ninesen bezonyitva, mert — én ismertem — az a szegény leány ideges volt a végsőkig... De hát ha ilyen őszi napon kapja meg az ember lelkét az önvád, ha különben az életben se út be minden számadása — hozzá talán egy kis házi perepatvar is: ez a vége.

IV.

Nagy dárító volt a Kuthyék uri portáján, esküvőre vitték a gazdag örökösöt, az egyetlen leányt. Egy meglomlódott, sokat utazott, nagy műveltségű férfi — a neve mellékes, hisz előbb se említettem — vitték az oltár elé, s hogy a szerenés választással két nagy vagyon is találkozott össze, az is köztudomású volt.
És míg ott folyt a dal és húzta a czigány, addig otthon egy elhagyott magányos leány esősen emádkozott.
Volt rá oka, hogy egész szívből imádkozzék, mert benne volt már a halál; egy nagy adag ópiumtól várta az örökké tartó álmatlan álmot. Egy sor írást sem hagyott hátra, se áldást, se átkot, mert nem törődött már semmivel. Czelja nem volt életének, se kínese, se álma többé, hogy lement föllette a Nap...
Halvány arca még fehérbb lett, mikor szemére rányomta ajkát a halál, s hogy sirt-e, mosolygott-e a lelke, mikor eljött utolsó perce: nem volt rá tanu; úgy halt meg, ahogyan késő nyári estén lehull a virág.
Utolsó hallucinációja talán mégis az az óra volt, mikor egy szép, fiatal, szerelmes ifjú kibontott hajába temette arcát. Talán ez a kép jött el hozzá, mikor buszuzott az élettől és azzal a boldog nyugalommal, amelynek nyoma ott maradt vissz arcán, ennek sottogta el:
— Jó éjszakát...
A sirja fölfehér márvány emléket emeltek és halála napján nefelejes-koszort tett oda egy ismeretlen kéz. Hogy kié volt az a kéz: nem tudta senki se. Csak a temető kereszttjei, hallgató, virágai beszéltek volna arról, hogy az éjszakák esendjében titkon, lopva, lehajtott fővel gyakorta járt ott egy férfi és halkan sottogva beszélt a sir fölött:
— Te már nyugszol, én még szenvedek...
És hogy olyankor susogva hajolnak föléje a fák lombjai, mintha üzenetet adnának át neki:
— Itt is csak téged váriak. Itt is csak téged...
V.
Egy reggel nagy szenzációra ébredtünk. Városunkban a legvagyonosabb uri ember, a Kuthy Blanka férje, agyonlötötte magát.

Sok minden beszéd keringett róla, hogy miért. Mondták azt is, hogy egy kezbe tévedt levélből megtudta, hogy a felesége és legjobb barátja csalják, s hogy a két éves kis leánya se... de hát mindezek csunya dolgok voltak és senki se állhatott érte jót.
Az orvos, aki szeretett filozofálni, boszusan legyintett a kezével, mikor elmondták neki a közzájón forgó híreket:
— Ugyan kérem, — szölt felháborodva — hogyan lehet felülni ilyen mende-mondáknak? Az én teljes meggyőződése, hogy ennek a boldogtalan embernek az ősz volt a megölője. Amugy is magába zárkózott, kissé egészségtelen lelke volt és most ránk szakadt a köd, ez a kétségbejött, gyilkos kód.
Hiszen tavasszal dehogyt jutott volna észbe ilyen bolondság, hanem ez a kód... ez az örökös kód, amitől átfázik az embernek még az agyveleje is... Vegyük hozzá még azt, hogy némileg beleléte magát abba, hogy miatta halt meg az a leány. Ami szintén ninesen bezonyitva, mert — én ismertem — az a szegény leány ideges volt a végsőkig... De hát ha ilyen őszi napon kapja meg az ember lelkét az önvád, ha különben az életben se út be minden számadása — hozzá talán egy kis házi perepatvar is: ez a vége.

A felizgatott fantázia beszélhet a sors bosszuzójáról; a mende-monda kitalálhat meséket hűtlenségről és megelalásról, de én tudom: semmi más oka nem volt halálának, csak az, hogy egészen átadta magát az ősz melancholiájának. Valljuk be kérem, hat az mindnyájunkra.
És mi elhittük neki, mert ősz volt, vinasztalan, szomorú, szürke ősz.

A zenei szakértő.

Irta: Palágyi Lajos.

Mindnyájan tudjátok — így kezdte a „Hírkürt” munkatársa előadását, — hogy mily sokoldalú az én tehetségem. Hisz már mindnyájatok helyett én végeztem el a munkát. Voltam lapunk saját külön harezteri tudósítója, s orvos-szakértője is. Szerepeltem mint jogi munkatárunk, s nyilatkoztam mint politikai életünk egyik előkelősége. Megszólaltam az udvarhoz közel álló körökből s vitatkoz-

tam a német esászárral a képzőművészetek legújabb irányzatáról. Mint közgazdász ösmert tekintély vagyok. A szerénytelenség vádjá nélkül mondhatom, hogy minden rovatban egyaránt kimagasló és nélkülözhetetlen erő vagyok. De ime, leplezem magamat előtetek, elárulom a gyengémet. Van egy, de csak éppen egyetlen egy szakma, amhez még én sem értek. Különös, felfoghatatlan, de úgy van, nem tagadhatom: nem értek a zenéhez. De mint mindenben, amit tudok, úgy ebben is, amit nem tudok, rendkívüli ember vagyok. Zenei tudatlanságom toronymagasságnira magaslik ki mások tudatlansága fölött. Egy megkövesült mammutnak különb lehet a zenei hallása. Egy akvárium tengeri szörnye jobban értenek és élveznek a moll-okat és dur-okat, mint én. S nemesak nines tehetségem a zenéhez, de valóságos irízodom tőle s ha hangversenyt hallok, azt óhajtom, vajha strucz-madár lehetnék s fejemet a sivatag homokjába rejthetném. S lám, ennek a pártját ritkító zenei tehetségtelenségemnek köszönöm egész pályámat, minden elért sikeremet. Figyeljétek, elmondom, oly rendkívüli az eset, mint minden, ami velem történt.

Kezdő voltam, ifjú és zöld, de nem mindennapi, hisz tudjátok, hogy az orosz-lájköröm hamar mutakoztak. Tanulmányaimat alig kezdve, félbehajtam s az irodalomnak szenteltem magamat. Rémes heti krónikákat írtam s küldöttem tömegesen a szerkesztőségebe. De sehová sem tudtam bejutni. Minden szerkesztőségnak megvolt már a maga dalnoka, söt kisegítő helyettes dalnoka is. Kiseded prózámat nem fogadták el. Elhatároztam, hogy sorra járok minden szerkesztőség és kéziratok küldése helyett személyesen ajánlom. Valami lehetett külsőmön, ami elriasztólag hatott a szerkesztőkre, denike senki sem fedezett fel. Utolsómunkám a „Harsóna” szerkesztőjéhez mentem. Rózsás arezu, mosolygó öreg ur volt, egész lénye csupa szelid szőkeség. Előadtam szerény óhajomat, hogy lapja állandó, rendszer, belső munkatársa óhajtának lenni. Szemével hunyorított s nem tudom, jóakaró biztatással, vagy pajzán gúnyval-e, de így szölt gyengéden.

— S szabad-e tudnom, fiatal barátom, minő rovatot kívánna vezetni?
Természetesen azt feleltem neki, hogy legtöbb hívatottságot a vezérezkekkel íráshoz érke magamban.
— Nagyon szép, nagyon szép. De hát mást nem szeretne írni?
— Oh igen, — feleltem én, — azt hiszem, van bennem novellista tehetség is. A tárczarovatban is szivesen közreműköd-ném, inérek emlékedéseket társadalmi kérdésekről, szatirikus krónikákat, ötletes eszevegeket a folyosóról, szatirikus krónikákat a műtárlatokról, hangulatos fővárosi sétákat és...
— Nagyon helyes, — vágott ő a szavamba, — de talán valamik más munkára is lenne tehetsége?

— Hogyne! Hogyne! Szivesen inérek entrefféléket, külföldi és belföldi híreket, fejezikkeket, újdonságokat és különféleket is.
— Látom, ön sokoldalú tehetség—szölt ő jóakaró mosolylyal. — S ha nem családunk, az említettéken kívül ön bizonyára ért a törvényeségi és rendőri rovatához is, tehetsége van a vármegyei és fővárosi ügyekhez, járatos az irodalom- és sport-rovatban.

— Ugy van! — feleltem jóváhagyóan.
— Nos, fiatal barátom, miután szives volt előttem feltárni mindazt, amihéz ért, még csak azt mondja meg nekem, mihez nem ért?
Gyors ötletű, hirtelen leleményű ember vagyok, de e kérdésre igazán nem tudtam felelni. Néhány pillanattal habozva állottam. — Elemér, Elemér, ugyan mihez nem értesz te? Hol az a szakma, melyik az a rovat, amelyben te nem tünhetnél föl? Izgatott fejtőrésem közepette végre eszembe villant a zene. Ehhez csakugyan nem értek. Mindjárt meg is mondtam neki.

— S biztos ön abban, fiatal ember, hogy valóban semmi sejtelle sines a zenéhez? — szölt a szerkesztő immár komolyan?
— Teljesen biztos vagyok.
— Semmi szín alatt sem vállalkoznék tehát zene-kritikára, operai előadások és hangversenyek megbírálására?
— Nehéz helyzetben voltam, de ki kellett jelentenem, hogy semmi szín alatt sem vállalkozhatnám erre.

— S nines semmi kapcsolata, érintkezése zenei körökkel? Nines zenesz, zeneszerző, énekes ismerőse vagy barátja?
— Nines.
— S zenei téren nem kíván soha semmi nemű siker aratni, összeköttetést szerezni?

— Isten ments!
— Nos, fiatal barátom, ezennel felfogodom önt lapom zenetudósítójának. Ilyen tehetséget vártam én régen.
— De kérem...
— Semmi mentség, kedves öcsém. Magát a sors is zenekritikusnak teremtette.
— Esedezem, könyörgök...
— Értse meg, ifju, nekem önre szükségem van, s csak éppen zenei véleményeire van szükségem. Minden eddigi kritikáim, fájdalom, értett a zenéhez. Most végre romlatlan szűz erőhöz jutok. Előre, bátran előre, fiatal ember. Ön meg fogja mutatni, hogy a legjobb zenekritikus az, aki zeneileg teljesen süket.

Nos, kedves barátaim, így kezdem én hírlapírói pályámat mint zenebírláló! S mit gondoltok, igaza volt-e első szerkesztőmnek? Beváltam-e zenekritikusnak? Hát én szerénytelenség nélkül mondhatom, legnagyobb sikereimet éppen e téren arattam. Csodálkoztok? Csodálom e esodálkozást. Hát kell annak a muzsikához érteni, aki arról ír? Hát gyógyászathoz ért-e, aki orvosszakkongresszusról ír tudósítást? Vagy vasutáról, iparról, technikáról az ir-e, aki hozzá ért?

S még kérdezitek, hogy miképpen írtam én zenekritikáimat? Furesa. Hát nem elég, ha az opera közönsége ért a zenéhez? S nem elég munka-e a kritikustól, ha hallgat, ha meghallgatja, hogy mások mit mondanak, s lelkiismeretesen fölgyízi mindazt? Nos hát én hallgattam, mások a zenére füleltek, én a mások véleményére. S minden nap újabb szenzáció volt zene-kritikáim. Vihart támasztott. Primadonnákat kaszaboltam, intendánsot buktattam. Szerenémre még idejekorán kerültem más rovatához. Mert veszély fenyegetett. Mint elsőrendű zeneérti már-már zenedei tanárrá akartak teni. Hál Istennek, ezt kikerültem, nem lepleztek le!

Kőborló humor.

Valahol az oláh végeken a esendőrók egy 14-15 éves csavargó koldust fogtak el. Nem tudta igazolni magát, elvitték a lak-tanyára.

Az őrsparancsnok kihallgatta:
— Hová akartál menni, öcsém?
— Nem tudom. Megszöktem a gazdám-tól, Vég Józsi parasztgazdától.
— Miért?
— Nem bírtam a kosztot.
— Na mán! Vajjon miért nem bírtad?
— Három hónappal ezelőtt megdöglött a disznó, beszótták, s nekem kellett az egészet megennem.
— Hát nem volt jó?
— Elég jó volt. De aztán megdöglött a bornyu is. Azt is beszótták. Megettem az egészet.
— Tán beteg lettél tőle?
— Nem én. De az aztán épp elég volt nekem. Mert a napokban megbetegedett a gazdám, 82 esztendő, sánta öreg anyja. Megijedtem nagyon. Hátha meghal és aztán beszózzák... Ezért szöktem meg.

A legutóbbi budapesti királylátogatás-kor történt. Egy háztulajdonos különösen kiakart tenni magáért és az erkélye rácsoszatán két faliszőnyeggel vette körül a király képét. Csak hogy kissé furesa szőnyegekkel. Az egyiknek ugyanis egy kutya, a másikon pedig egy macska képe volt beszöve. A rendőrségnek mindjárt fel is tűnt és ráüzent a háztulajdonosra, hogy ezt a diszítést szedje le az erkélyéről.
Amikor a szőnyegeket éppen bevonták, egy arrajáró megjegyezte:
— Nem értem, hogy miért bántják ezt a stilszerű diszítést! Hiszen ez ő felsége és Ausztria-Magyarország képe!...

Majd ha valamikor már a történelem fogja boncolgatni a Ma életét, történelmi adat lesz ez a körkép, illetve történet 1909-ből. Színhelye Budapest, a Lipótváros egyik előkelő magánháza. Mondjuk, hogy Sövényi Sövényi-kárn történt. Ebből van és előkelő esend. A némaságot a hat éves kislány szakítja meg a következő furesa kérdéssel:
— Papa, nagyon öregnek kell valakinék lenni, hogy zsidó legyen?
— Általános meghökkenés.
— Miért kérdeztél ezt? — kérdi az apa.
— Mert az Adonyi Bibi keresztény, a papja is az. A Bodor Ferike is keresztény, a szülei is azok. Én is keresztény vagyok, a papa, meg a mama is az. De az Adonyi Bibi nagypapája, a Ferike nagymamája és az én nagymamám is zsidó. Ha én öreg leszek, én is zsidó leszek? Ugyebár ez történelem?

Nász.

Írta: Endrődi Sándor.

Ejh, a te nászod csak a vig nász!
Hogy ragyog itt minden a kedvtől.
Cseng a pohár és tombol a táncz,
Harsány zene messze kizendül.

Ah, egykor örültél, kipirultál,
Reszkette futottál Andor elé.
E pompa között állj meg a multnál —
Melegét, tüzlángját érezed-e?

Hallgatok el a sip, zene, láрма!
Körbe körültem szép nási sereg!
Ide hull ama dus liget árnya,
Hol azt rebegé: örökre szeret.

Még sutognak a lombok, az ágak,
Közöttük halk fuvalom száll át.
A pászit jó puha nyoszolyának,
Az alkony elejti homályát.

BOSSZU MINDHALÁLIG.

Amerikai regény a mormonok életéből.

"A Bevándorló" számára angolból fordította: SINGER MIHALY.

(Vége.)

"Nálan vannak, felelő Lestrade.
Magamhoz vettem velük együtt az erszényt
és a táviratot, hogy a rendőrségem letébe
helyezzem a tárgyakat. Merő véletlen,
hogy a pilulákat ott nem hagytam, mert
én bizony nem fektettem ezekre semmi
sulyt."

"Uraim, szolt Holmes sugározó arezki-
fejzéssel, van szerencsem önöknek be-
mutatni Hope Jefferson, Dreber Enoch-
nak és Stangerson Józsefnek gyilkosait."

"Magam is úgy hiszem, újongott Hol-
mes. Kérem folytatá, hozza ide háziasz-
zonyunk beteg kutyáját, amely az utó-
bi időben annyira szenved, hogy maga az
aszonyy kért föl tegnap arra, ölném
meg."

"Uraim, barátom, mondá Holmes,
miért jött meg? Mondá azt is. Az oldat-
ba, hogy zletesebb legyen, egy kevés te-
jet is keverék."

Mikor készen volt a keverékkel, egy
fálba öntötte és a kutya élö tette. A beteg
állat csakhamar meggyaldosta a keveré-
ket, állapotában azonban több másodperc
után sem változott meg.

"Nem hihetem, hogy ez a véletlen ta-
lálokzása volna a dolognak, kiáltá Hol-
mes bosszúsán. Lehetetlen, lehetetlen,
ugyanazokat a pilulákat, amelyeknek al-
kalmazását Dreber meggyilkolása körül
konstatáltam, ime megtalálták Stanger-
son hallójánál s ezek semmi hatással sin-
esnek a kutyára. Hogy magyarázzam
azt? Hihetetlen, hogy föltevésem hami-
sak volna."

"Zogatom jár föl-al a szobában, míg
végre ismét fölujongott.
"Mag van meg van" kiáltá.
Kiszedte a dobozból a másik pilulát, ezt
is föloldotta s a tejkeverékkel a kutya
elé tette. A szegény állat alig érintette

nyelvével a keveréket, mire egész teste
megrendült s a jövő perczben élettelenül
terült el a vánkoston.

Holmes megkönnyebbülve fölélékzett
s letörölte homlokáról a verejtéket.

"Rosszul tettem, mondá, hogy csak egy
perczig is kételkedtem. A két pilulák
egyike ártalmatlan volt, a másik tartal-
mazta a halálosztó mérget. Azt tudom
kellott volna mindjárt."

"Nem a pilulák minősége, hanem a
gyilkos kinyomozása képezi nézetem szeri-
nt a legfontosabb dolgot", jegyzé meg
Lestrade.

"Ígaza van, viszoná nyugodtan Hol-
mes. Legyen azonban meggyőződve,
hogy ebben az irányban több gyilkosá-
got elkövetni nem fognak. Ön a gyilkost
szeretné kinyomozni. Nos, én tudom, ki
a gyilkos s a legrövidebb idő alatt ke-
zeimben lesz. Én megítem erre névze
min len intézkedést, de a legnagyobb óva-
tossággal kell eljárnom, mert éppoly ra-
vasz, mint merész emberrel állok szem-
ben. S van egy körmönfont czinkostára
is. Csak az esetre lehet öt elfogni, amig
azt hiszi, hogy senki őt gyanuval nem il-
leti. Miellyt arra ébred, hogy gyanusít-
ják, más nevet és más alakot venne föl
és nyomtalanul eltűnnék Londonnak em-
bermilliói között. Nem akarom önöket,
uraim megsérteni, mégis meg kell mon-
danom, hogy a rendőrség ezzel az ember-
rel szemben tehetetlen. Azért működé-
semben nem is folyamodom önökhöz se-
gítségért s balsiker esetén szívesen ma-
gamura vállalom a felelősséget. Minden-
esetre — és ezt megígérem önöknek, —
mindent közölni fogok önökkel, mielhyt
meggyőződve leszek aziránt, hogy terve-
imet nem veszélyeztetni semmi."

Ebben a perczben kopogás hallatszott
és Holmes szobájára Wiggins, az utcai
szuhancok vezetője, lépett a szobába.

"Csak azt jöttem jelenteni, mondá,
hogy elhozta a kocsit. A kapu előtt
vár."

"Helyes, kiáltá Holmes. Majd szekré-
nyéből két acél karpereczet szedett ki,
amelyekkel raboknak kezeit szökták le-
bilmeselni. A rugók kitűzőn működtek.
Miután erről meggyőződött, azzal fordult
a fiúhoz, küldené fel a kocsist a bőrönd-
ért."

Watson doktor nem kevésbé esodálko-
zott azon, hogy Holmes elutazni készült,
amkikül, hogy neki szölt volt na.

Holmes a bőröndjét letette a padlózat-
ra és éppen lezárni akarta azt, mikor a
kocsis a szobába lépett.

"Nem-e bírná szükébbre szorítani ezt a
szíjat?" fordult Holmes a kocsioshoz,
amkikül, hogy föltekintett volna.

A kocsis letérdelpt a bőrönd mellé, a
jövő perczben aczának esengése hallat-
szott s a karpereczek a kocsisnak kezén
voltak.

"Uraim, szolt Holmes sugározó arezki-
fejzéssel, van szerencsem önöknek be-
mutatni Hope Jefferson, Dreber Enoch-
nak és Stangerson Józsefnek gyilkosait."

A jelenvoltak mintha kövé meredtek
volna, mozdulatlanul állottak helyükön s
mielőtt fölcsudháltak volna. Hope vad
kiáltással kiszabadította magát Holmes
kezeiből s az ablakhoz rohant. Még mi-
előtt az ablakon át az utczára vehette
volna magát, Lestrade és Gregson megra-
gadták és visszaczipelték őt a szobába.
Kétségbeesett küzdelem folyt le közöttük
és a bilmeselt rab között, aki legyőzhetel-
len erővel vetette vissza a támadóit. El-
végre mégis letépték őt s azután elővi-
gызatból megkötözték a lábait is.

"Kocsija lenn vár, mondá Holmes,
azon elvihetjük őt a rendőrségre."

Tizennegyedik fejezet.

A vallomás.

A kétségbeesett ellenállás dacára,
melyet Hope az elfogatása ellen tanu-
sított, ő nem volt rosszindulattal azok
iránt, akik elfogták őt. Mielhyt meggyő-
ződött arról, hogy elmenekülnie lehetel-
len, megnyugodott a sorsában.

"Ha fölödják lábaimat, mondá némi
humorral, magam lemegyek a kocsioshoz.
Kissé nek-zükre fog esni különben a ko-
csiba való szállítatásom."

Gregson és Lestrade jelentőségteljes
pillantásokat váltottak egymással. Nyil-
van merésznek tartották a kockázatot.
Holmes azonban szavánál fogta a foglyát
s csakugyan leoldotta lábáról a szineget,
amellyel az ímént megkötözte azokat.
Hope, alig hogy szabadnak érezte magát,
kiegyenesedett és nagy, erős termet bá-
mulatba ejtette Holmest, aki különben is
megelégedéssel legeltette szömét foglyán,
akinek arca határozottságot és megdönt-
hetetlen akaraterőt árult el.

"Ár, hogy nem önt nevezik ki rendő-

főnöknek mondá a fogoly Holmeshez for-
dulva. Mesterre vall a mód, amelylyel
nyomatot követé."

Holmes mosolygott. Majd azzal fordult
rendőrtársához: "Önök velem jönnek
ugye-cár?"

"A lovakat fogom hajtani," mondá
Lestrade.

"Helyes, viszoná Holmes. És Gregson
velem együtt a kocsiban fog helyet fog-
lalni. S ön doktor, aki az eset iránt anny-
nyira érdeklődött, ugyanevak velünk fog
tartani."

Watson doktor szívesen beleegyezett s
így az egész csoport együtt ment le az ut-
czára. A fogoly még csak kísérletet sem
 tett a menekülésre. Nyugodtan beszélt
 a kocsiba a többiek követék őt, míg Les-
trade a bakon helyezkedett el.

A társaság legott a rendőrállomáson
volt. Egy lis szobába vezették őket, ahol
a felügyeltes tiszt jegyzőkönyvet vett fel
az esetről

"A hét folyamán bírāja elé fogjuk ál-
líttatni a vádlottat, mondá a tiszt száraz
hangon. Közben helyesen fog cselekedni
Hope, ha egyáltalában nem mond sem-
mit, mert minden vallomását ellene fogja
felhasználni a bíróság."

"Pedig sok a mondani valóm, viszoná
Hope. És szinte égek a vágytól, hogy el-
mondjam önöknek az egész történetet."

"Jobb, ha vallomását elhalasztja a ki-
hallgatásig," jegyzé meg a tiszt.

"Ki tudja vajjon egyáltalán leszek-e
kihallgatva, viszoná Hope. Ne féljenek,
nem gondolok öngyilkosságra. Ön orvos?
Ezzel a kérdéssel Watson doktorhoz for-
dult s mikor ez igenlőleg válaszolt, arra
kérte őt, tenné a kezét a mellére."

Watson teljesítette a kérését és szinte
megjédt, mikor ily módon Hopenak álla-
potáról meggyőződött.

"Ön veszélyes szívujában szenved," ki-
áltá az orvos.

"Abban szenvedek, mondá Hope nyu-
godtan. Az Utah városa melletti hegyle-
ken szereztem a bajt. Ott tanyáztam éhez-
ve és szomjazva, nem törődve semmivel,
csak a boszu gondolatával. És állapatom
évről-évre rosszabba fordult. Most azon-
ban, hogy életem célját elértem, bátran
és nyugodtan nézek a halálnak szemébe.
S csak azért szeretném elmondani életem-
nek történetét, nehogy közönséges gyil-
kosnak nézzenek. Ha nincs ellenvetésük,
szakítá fölbe önmagát Hope, leülök. Egy
idő óta hamarosan elfáradok. Meglehet,
hogy a küzdelem is kifárasztott, melyet
önök ellen folytattam az imént. A sir szé-
lén állok és ilyenkor nem igen szokott az
ember hazudni Elhihetek tehát mindent,
amit monlok és azzal sem törődöm, ha
bármire használják fel vallomásomat."

Hope ezzel visszadött a székre s oly
nyugodtan beszélt el borzalmas történe-
tét, mintha valami üzleti dologról szölt
volna.

"Hogy miért gyűlöltem annyira azt a
két embert, folytatá, azt alig kell bőveb-
ben magyaráznom. Két embernek,
egy atyának s leányának halálát okozták
s ezzel eljásztották a maguk életét. Igaz,
hogy a bíróság nem itélte volna őket ha-
látra, mert hosszú idő télt el a gazzett el-
követése óta. De én ösmertem a büntet-
tet és hivatottnak éreztem magamat arra,
hogy a bűnösök bírāja én legyek s hogy
ugyanesak én hajtsam rajtuk végre az
ítéletet."

"A leány, akiről beszélek, az arám volt
husz évvel ezelőtt. Arra kényszerítették
őt, hogy ahhoz a Dreberhez menjen fele-
ségül. És az e föltöt való bánat sirba
döntötte őt. Én levettem a halott ujjáról
a jeggyűrűt s megesküdtem, hogy a raj-
tam és a szerencsétlen arámon elkövetett
gyalázatot Dreber vérelvel fogom lemo-
ni s hogy halálának kínos órájában fogom
megmutatni a gyürüt, amelylyel az ő
gyűlölő személyéhez lánczolta az én se-
relmesemet. Országokon és tengereken
kereszttül követtem őt és czinkostársát.
Végre hatalmamba kerítettem őket. Nyu-
godtan halok meg. Életem célját teljesi-
tettem. Egyéb vágyaim és reményeim
nincsenek."

"Nem kis dolog volt őket üzöbe venni.
Ők gazdagok voltak, nekem a szegénység-
gel kellett megküdenem. Úres zsebekkel
érkeztem ide Londonba s csakhamar be-
láttam, hogy megélhetésemért mégis csak
kell tennem valamit. Kocsival és lovakkal
tudok elbánni, emletem tehát egy bér-
kocsi tulajdonoshoz, aki tényleg adott
foglakozást. Hetenkint egy bizonyos ősz-
szegret kellett neki átszolgáltatnom s a
magam számára vajni kevés maradt. Ha-
nem hát a kevés is kielégítette az én sze-
rény igényeimet."

"Hosszu ideig tartott, míg ellenségeim
nyomára akadtam. Elvégre kinyomoz-
tam, hogy Camberwelben, a folyó túlsó
partján szállottak meg. Most, hogy meg-
tudtam hollétüket, nem létezett számukra

menekülés. Én annyira megváltoztam,
hogy nem kellett attól tartanom, miképp
rám ismernek. Így hát folyton nyomuk-
ban voltam. Heteken át követtem őket a
kocsiomon, folyton lestem a boszu művé-
nek végrehajtására alkalmas pillanatot.
Az egyik sohasem mutatkozott a másik
nélkül s ha Dreber folyton részeg volt
is, annál józanabbul örködött föltötte
Stangerson. Csak attól tartottam, hogy
a kedvező pillanatban szívujajom fog me-
g akadályozni tervem végrehajtásában."

"Egy este, mint rendesen, fel-alá kocsí-
káztam a ház előtt, amelyben laktak. Esz-
rettem, hogy egy másik kocsi ott állt
a háza előtt. Egy szolga bőröndöket ra-
kott a kocsira, amelybe azután Stanger-
son és Dreber beszéllottak. Megrémülve
követtem a tovarobogó kocsit. Mikor az
indóházhoz értek, én egy ott állalkodó
szuhancra bízam a magam kocsiját s
ugyanesak bementem az indóházba.
Örömmel tapasztaltam, hogy lekéstek a
vonatról, amelyen Liverpoolba akartak
utazni sa jövő vonat a kalauz magyará-
zata szerint, csak néhány óra múlva in-
dulhat. Stangerson ez nagyon bosszantot-
ta, de Dreber szinte örülni látszott a dol-
ognak. A tolokodásban közelükbe fura-
kodtam és így végighallgathattam beszél-
getésünkeket minden szavát. Dreber azt
mondta, hogy neki még egy rendezni va-
ló ügye van s hogy Stangerson várja
be őt az indóházban. Stangerson abbeli
ellenvetésére, hogy megfogadták, miképp
mindig együtt maradnak, Dreber azzal
válaszolt, hogy az ügye kényes természetű
s hogy ezt csak egyedül lehet elvégez-
ni. Stangerson, ha kelleltlenül is, ráállott
s csak arra figyelmeztette Drebert, hogy
Halliday szállodájában keresse fel őt, ha
esetleg az utolsó vonatról is lekésnék.
Dreber biztosította Stangersonot, hogy a
lekéséről szó sem lehet, hogy gyorsan
elvégezni ügyét s azután visszasiet az
indóházba."

"Valahára elérkezettnek láttam a ma-
gam számára az időt. Amig együtt vol-
tak, nem igen támadhattam rájuk. Most
azonban felhasználni akartam a kedvező
alkalmat."

"A terv kész volt az agyamban. Né-
hány nappal ezelött egy urat vittem a
Brixton utcába, egy néhány lakatlan
háznak a megtekintésére. Az egyik ház
kulcsát a kocsimban elvinni Drebert."

"Dreber egyal távozott el az indó-
házból, én kocsim követtem őt. A körül-
fektiv koresmákban egyre ivott s mikor
végre az utolsó koresmából is kitántor-
gott, magához intve a kocsimat, odautsi-
tított, hogy vinném el a Halliday szálló-
djájába."

"Mikor végre a kocsimban láttam őt,
szívem hangosan feldobogott. Nyugodt-
ságra kényszerítettem magamat s miattl
kocsim tovarobogott, azon tünődtem,
hogy kiviszem őt a város végére s ott
vézsem el a leszámolást, mikor Dreber
maga vetett véget habozásomnak. Réz-
szeg voltában is meglátozt egy nyitott
koresmát. Megállnom kellett. Ő belépett
a koresmába, amelyből aztán teljesen te-
hetetlen állapotban tért vissza hozzám."

"Megrömltem ennek, habár eszem-ágá-
ban sem volt őt meggyilkolni. Eltökélt
szándékom volt, nyitva hagyni számára
a menekülés egy útját. Vándoréletemben
ugyanis egy vegyész műhelyében is dol-
goztam, ahol egy mérgegél ismerkedtem
meg, amely rögtöni halált okoz. Ab-
ból a mérgeből néhány pilulát készítet-
tem. Egy oly pilulát s egy ártalmatlan
pilulát egy dobozba tettem s azokat mind-
dig magammal vittem. Az volt a szándé-
kom, hogy Dreberre bízom a választást s
hogy a megmaradt pilulát én magam fog-
nám lenyelni. Ez is a párbajnak egy ne-
me."

"Éjfél után volt. A szél zabolatlanul
tombolt végig az utcákon s maga elé se-
perte az esőt, mely nagy eseppekben zu-
hogott le a magasságból. Habár átáztam
a csontig, mégis forróságot éreztem a
testemen. Melengtett az érzés, hogy husz
éves fáradozásomnak eredménye előtt ál-
tam."

"Végre a Brixton utcába értünk. Csak
egy halandó sem mutatkozott az utczán,
amelynek siri esendjét csak az eső zuho-
gása zavarta meg. Dreber a kocsi sar-
kában hevert részegen, összekuporodva.
Megragadtam a karján és bízattam a ki-
szállásra."

"Jó van, jó, dadogott ő.
"Nyilván azt hitte, hogy a szálloda
előtt vagyunk, mert szótlanul követtem,
miután sikerült neki kimászni a kocsi-
ból. Mivel tántorgott, én karjánál fogva
vezettem őt a ház belsejébe."

"Ördögi sötéttség van itt, mormogá
Dreber, mikor a szobába értünk.
"Mindjárt lesz világosságunk, feleléem,
s ezzel meggyújtottam a viaszgyertyát,
melyet magammal vittem."

"Nos, mondám, most látsz Dreber
Enoch, s e világításnál felismersz engem
is."

"Dreber szavaimra kijózanodni lát-
szott. Meroven rém tekintett s a válto-
zás, melyen abban a pillanatban áment,
meggyőzött arról, hogy rám ismert. Ar-
cza haláláspadit lett, homlokán verejték
gyöngyözőtt, s úgy remegett, akár egy
kocsenyadarabbá vált volna. A bosznak
legédesebb kétjét éreztem abban a pilla-
natban."

"A rendkívüli izgalom majd csak hogy
engem is le nem vetett a lábamról, de az
izgalom folytán egy vérfolyam ömlött ki
a számból és oromból s ez magamhoz
tértett."

"Gondolj vissza Ferrer Lucyra! kiál-
tám, s bezártam magam mögött a szoba
ajtáját. Soká maradt gazzágnod büntetel-
nül, de ime mégis utólért az én süjtö ke-
zem."

"Megölni akarsz?" hebegé Dreber.
"Dehogy akarlak megölni, feleléem le-
hetőleg nyugodtan. Nézd e pilulákat: az
egyik halált, a másik életet jelent. Va-
lassz. Vedd az egyiket, a másikat én fo-
gok lenyelni. Hadd lássuk, hogy a vélet-
len kormányoz-e bennünket, avagy van-e
igazság a földön."

"Dreber a haláltól való félelmében
majd csak hogy össze nem rogyott és
egyre kegyelemért esedezett. Feleletül
kivettem élesre fent késemet és torkára
szegeztem. Ekkor lenyelte az egyik pi-
lulát. Én ugyanugy tettem a másikkal.
Egy pillanatig szemben állottunk egy-
mással, várva, hogy melyikünk érí utól
a halál. Soha azt a borzalmas kifejezést
elfelejteni nem fogom, mely arcán mu-
tatkozott. Mikor érezni kezdte a pusztító
mérgeinek hatását. Diadalmasan mutat-
tam neki Lucy jeggyűrűjét. De diada-
lom csak egy perczig tartott. A jövő pi-
lanatban Dreber hanyat vágódott, voná-
sai eltörzültek, tagjai megmerevedtek,
meghalt."

"A belőlem kiömlött vérbe mártottam
az ujjamat s a viaszgyertya pislogó fé-
nyénél odairtam a falra azt az egy szót,
mely husz éven át foglakoztatta szíve-
met és agyamat: bosszu. Azzal eltávoztam
a házból és kocsimra ültem. A szél még
szilajabban tombolt, az eső egyre zuho-
gott. Már jó messze voltam a háztól, mi-
kor eszembe jutott, hogy Lucy jeggyürű-
jét a szobába felejtettem. A gyürü volt
az egyedüli emlék, melyet Lucytól bírtam
és elvesztése keményen süjtött volna."

"Amint odaértem, majd csak hogy egy
a házból kijövő rendőrbé nem rohantam
bele. Gyanyuját azzal ostromtam azt, hogy
holtrészegséget szinletem."

"Dreber Enoch ime megkapta jutal-
mát, most még Strangersonnak kellett
meglakolnia Ferrer János meggyilkolá-
tásáért. Az egész napon át Halliday szal-
lodájának szomszédságában utána lesel-
kedtem, de Stangerson nem mutatkozott.
Talán Dreber elmaradása fölkelte a
gyanyját. Ravasz fieszkó volt, de magam
is eltökéltem magam arra, hogy az egy-
szer tulszesek a ravaszágán. Kipuhatóm
a szobát, amelyet elfoglalt s a kora
reggeli órákban egy létra segítségével az
ablakon át látogattam el hozzá. Aludt.
Felébredtettem és tudára adtam, hogy
elérkezett a leszámolás ideje. Mikor me-
gmondtam neki, hogy Dreber miképp halt
meg, s mikor őt is hasonló párbajra hit-
tam ki, Stangerson akár csak egy örült
megrohant engem s fojtogatni kezdett.
Önvédelemből a mellébe döftem a kése-
met."

"Most ismerik életemnek teljes törté-
netét. Önök talán gyilkosnak tartanak,
én azonban úgy hiszem, hogy legalább is
oly hü szolgálja vagyok az igazságszolgá-
latásnak, mint önök maguk."

Hope oly bensőséggel mondta el a törté-
netét, hogy hatása elől a társaság el-
zárkózni nem tudott."

"Csak egyet szeretnék még megtudni,
szakítá fölbe Holmes a beállott esendé-
t, azt, hogy ki az a társa, aki a lapokban
közöttet hirdetéseimre eljött hozzám a
gyürűért?"

"Mások titkát elárulnom nem szabad,
felelé Hope, kellemetlenségbe sodorhat-
nám őt. Miután sejtettem, hogy kelep-
czébe akarnak esalni, barátom késnek
nyilatkozott a gyürü átvételére. Meg fog-
ja engedni, hogy ügyesen végezze a dol-
gát."

"Nagyon ügyesen," erősíté Holmes.
"A törvénynek eleget kell tennünk. Jó-
vó esütörtökön fog a vádlott bírāja elé
vezettetni, addig pedig én felelek érte."

Csengetett, mire két rendőr élvezte
Hopét és zárkába. A rendőrök, valamint
Holmes és barátja ugyanevak eltávoztak.
Csütörtökre beidéztek őket mint tanukat
a tárgyalásra. A tárgyalást azonban nem
tartották meg, mert Hopét a legfelsőbb
bíró magához szölitötte.

- VÉGE -

MEGJELEN

VI. Évfolyam

A kábelen meg-
leplező, elár-
Hogy el ne ve-
tís és az oku-
pezem előbb
nál kell a kö-
telt végtelen
nyein el ne t-
és bárhova v-
hessük azt a
magyar ellen-
Legelőbb it-
tűzők ide, ma-
nyat és igaz-
viselőnek volt
hogy a magy-
gadózása az
— készfzeté-
— választói-
végleges meg-
király előtt?
Elvégre akik
egyik követel-
janak, azok
szívósságában
Ez óriási fog-
nak! Végül
készfzetést,
sége van, m-
sági élet kö-
gedményt ad-
Az Andrá-
a koalizio-
erők egysé-
tetését, egy-
két hirdető
„a nemzeti
általános, s
Mindez egy-
ben, minteg
Híszén a h-
már régen a
ket még a z
goltak elege
Nem is vezet-
től a szöszöt
a nagy tört-
Kossuth —
kezét fogna
pillanatban
elsőszóval ny-
beesültes a
javát akarja
ge az etől
hetté eddig
ségevonni,
48-as megk-
óráiban is
akkor a sz-
koskodás v-
67-et!

Ugyanez
„átmeneti"
üdvös lenne
csak saba
nösíti. Ism
De miért?
ja ugy vél-
egyét Koss-
tességes el-
buğun vel-
pedig saba
Figyelem
Itt-ott felb-
rek, melye
trónörökös
nai engedn
dig olyan
hogy az
Kossuth se
dolkozásán
czas, a p
Ime! a ké-
szembéállit
ket a jeler

